БУТУН ДУН'Ё ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ҚИЗИЛ ЎЗБЕКИСТОН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТ (большевик) ЛАР ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ, ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ ВА ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 157 (6584)
7 АВГУСТ 1946 йил
ЧОРШАНБА
БАҲОСИ 20 ТИЙИН

БУГУНГИ СОНДА:

Совет кинематографиясининг зўр ғалабаси (1-нчи бет).
Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумида (1-нчи бет).
Венгриянинг товон шартлари енгиллаштирилди (1-нчи бет).
БИБЛИОГРАФИЯ. С. Ростовский.—«Дипломатия тарихи»нинг учинчи томи (2-нчи бет).
ПАРТИЯ ТУРМУШИ. Наманган область партия комитетининг пленуми. ЎзК(б)П Бухоро область комитетининг пленуми (2-нчи бет).
Наманган областида ғўза ёмон парвариш қилинмоқда. (3-нчи бет).
Асқад Муҳтор.—Бир спектаклнинг тақдири (3-нчи бет)
Привос. — Янги ўқув йилига тайёрланиш даврида инспекторнинг вазифалари (3-нчи бет).
Париж Сулҳ конференциясида (3-нчи ва 4-нчи бетлар)
Кавамссалтана сўзи (4-нчи бет).

Олий мактабларимиз янги ўқув йили арафасида

Ўрта ва олий мактабларимизда ўқув йилининг бошланишига бир ойдан ҳам камроқ вақт қолди.

Шу кеча-кундузда олий ўқув юртларига янги студентлар қабул қилиш қизғин бормоқда.

Партиямиз, совет ҳукумати ва шахсан ўртоқ Сталин олий та'лим масалаларига узлуксиз равишда зўр э'тибор қилиб келмоқдалар. Хатто мамлакатимиз ўз бошидан энг оғир кунларни кечирган пайтларда—Улуғ Ватан уруши йилларида ҳам олий мактабларга берилган ёрдам ва э'тибор сусаймади, балки кучайтирилди. Илм-фан ходимларининг ишҳақини ошириш ва уларнинг маиший аҳволини янада яхшилаш тўғрисида ҳукуматимизнинг чиқарган сўнгги қарори олий мактабларда ўқитишнинг сифатини янада яхшилашга қаратилган энг муҳим чоралардан биридир.

Бу йил республикамизда олий мактабларга 7.000 студент, турли техникумларга 12.000 ўқучи қабул қилиш керак. Шу жумладан педагог кадрлар тайёрловчи институтларга 640 студент, ўқитучилар институтларига 1.200 студент қабул қилиниши лозим.

Ўзбекистонда олий ўқув юртларига, айниқса медицина ва техника олий ўқув юртларига студентлар қабул қилиш қизғин бормоқда. Тошкент медицина институти (директори ўртоқ Зоҳидов) ўқув йилига тайёргарликни яхши уюштирганлиги учун бу институтга қабул қилишни сўраб 600 ўрнига 1.000 га яқин ариза тушди. Ўрта Осиё ва Ўзбекистон давлат университетлари, Ўрта Осиё индустриал институти, Фарғона давлат педагогика институтига янги студентлар қабул қилиш муваффақият блан бормоқда.

Аммо, шу блан бирга, олий мактабларимизни янги ўқув йилига пухта тайёрлаш масаласида, ҳисобга олиниши зарур бўлган қийинчиликлар ҳам йўқ эмас. Ма'лумки, уруш туфайли ўрта мактабларимизнинг юқори синфларида ўқучилар сони сезиларли даражада камайди. Айниқса ерли миллат ёшларидан ўрта мактабларни ва техникумларни битириб чиққан ёшлар кам бўлди. Шунинг учун ҳам олий мактабларга қабул вақтида фақат техникумлардан ва ўрта мактаблардан ўқучиларнинг келишинигина кутиб бўлмайди.

Маҳаллий партия ва совет ташкилотлари айниқса ерли миллат ёшларини олий мактабларга кўпроқ тортиш учун институтларга, маориф органларига яқиндан ёрдам беришлари керак. Ўтган йилларда ўрта мактабларни битириб турли сабаблар блан олий мактабларга киролмай қолганларни, ўрта ма'лумотга эга бўлган ёшларни ўқишга жалб қилиш, олий мактабларда ўқишни ташлаб кетган ёшларни яна ўқишга қайтариш учун имконият туғдириш керак. Бизнинг район ва область газеталаримиз орқали, радио ва агитациянинг бўлак воситалари орқали тушинтириш ишларини кучайтириб, олий мактабларга киришни истаган ёшларга касб танлаш учун ёрдам бермоқ лозим.

Олий мактабларимизни янги ўқув йилига тайёрлаш ва уларга ўқучилар қабул қилиш планини тўла бажариш соҳасида комсомол ташкилотларининг роли катта. Комсомол ташкилотлари ёшлар ўртасида оммавий-тушинтириш ишларини қизитиб, ихтисос танлашда ёшларга ёрдам берсинлар.

Ҳозирги кунда республикамиздаги олий мактабларга қабул ишлари яхши бораётган бўлса ҳам, лекин олий мактабларга ерли миллат ёшларидан берилган аризалар кам. Тошкент индустриал институтида, тўқимачилик институтида ва Иттифоқ министрликларига қарашли бошқа олий мактабларда ҳам бу соҳада аҳвол қониқарли эмас. Ўзбекистон ССР Маориф министрлигига қарашли Қорақалпоғистон ва Хоразм педагогика институтларида ҳам аҳвол ҳозиргидек давом этса, қабул планининг бажарилмай қолиш хавфи бор.

Олий мактабларга ўқучилар қабул қилиш планини тўла бажариш—янги ўқув йилига тайёргарликнинг муҳим бир қисмидир. Лекин, шу блан бирга, мактаб биноларини, ётоқхоналарни, лаборатория ва кабинетларни яхшилаб ремонт қилиш, жиҳозлаш, ўқучилар учун ётоқ асбобларини тайёрлаб қўйиш, ўқитучи кадрларни танлаш, дарс жадваллари ва программаларни олдиндан пухта тузиб қўйиш — ўқишнинг сифатини кўтаришда ҳал қилучи аҳамиятга эга бўлган чоралардирким, бу ишлар блан ҳозир жиддий шуғулланиш керак.

Бу соҳада асосий вазифани институтларимизнинг ма'мурияти, олий мактаблари бўлган министрликлар бажаришлари керак. Мактабларни ремонт қилиш, лаборатория ва кабинетларни жиҳозлаш, безатиш ишларига студентларни ҳам кенг равишда жалб қилмоқ лозим. Олий мактаблардаги партия ва комсомол ташкилотлари бу ишларга бошчилик қилсинлар.

Маҳаллий партия, совет ва комсомол органларининг энг муҳим вазифаси янги ўқув йилига тайёргарлик кўришда олий мактабларга яқиндан туриб амалий ёрдам беришдир.

Мамлакатимиз тинч қурилиш даврига кўчган, халқ хўжалигини тиклаш ва ривожлантириш бешйиллик программасини тўла ва ошириб бажариш учун белни маҳкам боғлаб ишга киришган ҳозирги даврда олий та'лим масалалари янада зўр сиёсий ва маданий аҳамиятга эга бўлган иш бўлиб қолди.

Улуғ Сталиннинг совет фани олдига қўйган вазифаларини шараф блан бажариш учун олий та'лим соҳасидаги ишларимизни тубдан яхшиламоғимиз, энг муҳими—ўқиш-ўқитишнинг сифатини янада яхшиламоғимиз керак. Бунинг учун олий ўқув юртларимизда керак бўлган ҳамма имкониятлар бор. Олий ўқув юртларимизда фан мағизларини чақишга жон-дили блан тайёр турган серғайрат, меҳнатсевар ёшларга, фан чўққиларини эгаллаган академиклар ва профессорларга, кўркам биноларга, лабораторияларга эгамиз.

Олий мактабларда янги ўқув йилига пухта тайёргарлик кўриш олий мактаблар ишини партиямиз ва ўртоқ Сталин талаб қилган юксак даражага кўтариш ҳамда ўқишнинг сифатини яхшилаш соҳасидаги ишларимизнинг энг муҳим қисмидир. Ҳозирги кунларда шаҳар партия ва совет ташкилотлари олий мактаблар ишига ҳарқачонгидан ҳам кўпроқ э'тибор қилишлари, янги ўқув йилига тайёргарлик масалалари блан жиддий ва системали равишда шуғулланишлари керак.

Венгриянинг товон шартлари енгиллаштирилди

Венгрия Ҳукумати Совет Иттифоқи ҳукуматига мурожаат қилиб, товон мажбуриятларини бажариш ҳисобига дастлабки йилларда саноат ва қишлоқ хўжалик маҳсулотларини камроқ топшириб, сўнгги йилларда бу маҳсулотларни тобора кўпроқ топшириш учун Венгрияга руҳсат берилишини илтимос қилган эди. Шу блан бирга Венгрия Ҳукуматининг бу илтимосини қондириш Венгрия Ҳукуматига барқарор валютага эришиш ва мамлакатнинг иқтисодий аҳволини яхшилаш имкониятини беради, шунингдек Совет Иттифоқи олдидаги мажбуриятларни тўла-тўкис бажаришга ёрдам беради, деб кўрсатилган эди.

Шу муносабат блан, шунингдек Совет Иттифоқи Венгриянинг товон тўлаш муддатларининг узайтирилганлигини назарга олиб, Венгрия Ҳукумати товон тўлаш тўғрисида янги план тузди ва тақдим қилди.

Совет Ҳукумати Венгрия Ҳукуматининг илтимосини назарга олиб, 27 июльда қарор қабул қилди. Бу қарорда Венгрия ҳукуматининг илтимосини тамомила қондирди. Шу қарорга мувофиқ, Венгриянинг 1946—1953 йиллар мобайнида Совет Иттифоқига товон тўлаши тўғрисида қуйидаги план белгиланди:

1946 йилда 21,8 миллион доллар,
1947 йилда 23,0 миллион доллар,
1948 йилда 25,0 миллион доллар,
1949—53 йилларда 30,0 миллион доллардан.

Совет Ҳукумати Венгриянинг товон тўлаш мажбуриятларини янада енгиллаштириш мақсадида Венгриянинг Руминиядаги «Петрошгани» кўмир конлари акцияларининг Венгрияга қарашли қисмини товон ҳисобига Совет Иттифоқига топшириш тўғрисидаги таклифини ҳам қабул қилди. Бу акцияларнинг 50 проценти 1946 йилги мажбуриятлар ҳисобига ва 50 процент эса, 1947 йилги мажбуриятлар ҳисобига топширилади.

Совет Ҳукумати Венгрияни битим кучга кирган дастлабки йилда товон мажбуриятларини ўз муддатида бажармаганлик учун солинган Америка доллари блан 6 миллион доллар жаримани тўлашдан батамом озод қилди.

Шу йил 1 августда Венгриянинг бош министри Надь Ференц жаноблари Совет Ҳукуматига ҳозирги вақтда катта қийинчиликларга қарши курашаётган Венгриянинг аҳволини тушуниб, унга ёрдам берганлиги учун Венгрия Ҳукумати номидан ташаккур ва миннатдорлик изҳор қилди. Надь Ференц жаноблари айтдики, Совет Ҳукуматининг бу ҳиммати яхши натижалар беради ва мамлакатни иқтисодий жиҳатдан тиклашга ёрдам қилади. Венгрия Ҳукумати Совет Ҳукуматига ўз қарори блан Венгрияда пул баҳосини мустаҳкамлашда Венгрия Ҳукуматини қўллаб, шу блан Венгриянинг экономикасида жуда катта аҳамиятга эга бўлган бу ишнинг муваффақият қозонишини та'минлашга анча ёрдам берганлиги учун айниқса миннатдорчилик билдирди. (ТАСС).

ҚОЗОҒИСТОН МЕТАЛЛУРГИЯ ЗАВОДИ МАҲСУЛОТ БЕРА БОШЛАДИ

ТЕМИРТОВ, 3 август (ТАСС). Қозоғистон металлургия заводида «440» деган прокат стани ишга туширилди. Завод ҳозирнинг ўзидаёқ бирнеча юз тонна прокат ишлаб чиқарди.

ЎзССР Техника экинлари министрлиги ва Ер ишлари министрлиги МТС лари бўйича 1 августгача трактор ишлари планининг бажарилиши ҳақида ма'лумот

(Йиллик планга нисбатан процент блан).

Областьлар	Техника экинлари министрлиги МТС лари бўйича: Ҳаммаси	20 июльдан 1 августгача ўсиш	Трактор блан биринчи культивация қилиш планининг бажарилиши	Трактор блан иккинчи культивация қилиш планининг бажарилиши	Трактор блан учинчи культивация қилиш планининг бажарилиши	Трактор блан тўртинчи культивация қилиш планининг бажарилиши	Трактор блан бешинчи культивация қилиш планининг бажарилиши	Ер ишлари министрлиги МТС лари бўйича: Ҳаммаси	20 июльдан 1 августгача ўсиш
Тошкент	90,2	2,6	99,2	92,8	87,5	67,3	37,0	73,6	1,9
Фарғона	88,9	3,3	88,1	93,1	91,9	67,9	23,6	—	—
Наманган	96,2	3,1	99,5	92,7	93,0	88,4	68,7	—	—
Андижон	93,9	2,7	99,7	101,2	93,2	66,2	23,7	—	—
Самарқанд	79,9	2,8	100,0	100,0	95,6	54,0	8,3	66,9	3,3
Бухоро	69,8	1,6	83,8	82,9	74,4	27,4	3,1	—	—
Қашқадар'ё	71,4	2,3	100,0	61,9	42,5	37,1	17,6	60,9	2,4
Сурхондар'ё	80,4	1,8	94,0	90,4	82,8	48,3	9,9	65,2	2,6
Хоразм	72,7	5,4	99,7	92,5	35,0	—	—	—	—
Қорақалпоғистон АССР *)	71,1	1,6	94,4	88,5	72,6	22,0	—	—	—
Ўзбекистонда ҳаммаси	83,7	2,8	95,3	92,5	83,1	54,5	23,1	65,6	2,6

Ўрта ҳисоб блан 25 июльгача

Совет кинематографиясининг зўр ғалабаси

„Қасам" кинофильми ҳақида Тошкент тамошабинларининг фикрлари

Совет сан'атининг янги ғалабаси

В. И. Лениннинг вафотидан сўнг улуғ Сталиннинг ёд этган қасами янги кино фильмда жуда та'сирли, ҳаяжонли берилган. Ўртоқ Сталиннинг Ленин қабри устида ёд этган қасами жуда чуқур мазмунли. Бу-ишчилар синфининг, умуман совет халқининг Ватан олдида ичган қасамининг рамзидир. Улуғ доҳийнинг қасамидан сўнг ўтган буюк ва мазмундор даврнинг ҳарбир куни йиллар мазмунига тенг эканлиги фильмда яхши ифодаланган: Лениннинг шонли байроғи остида, доно Сталин етакчилигида босиб ўтилган йўллар—биринчи сталинча бешйилликни бажаришдаги халқнинг ташаббуси, кучи, иродаси мамлакатда сан'атнинг ғоят тезлик блан ўсиши, ватанимизда халқ ҳаётининг фаровонлаша бориши ва ниҳоят... даҳшатли ва қон кечучи жанглар кўз олдингда яққол гавдаланади.

Фильмдаги она образи-Варвара Михайловна Петрова жуда та'сирчан бўлиб, кўнгилнинг алла қаерини қитиқлайди. Дарҳақиқат, она деганда киши беихтиёр завққа тўлади. Фильмда Варвара Михайловнанинг кўрган киши ўғилларини Улуғ Ватан уруши фронтларига угут блан узатган шафқатли, виждонли онани, ўндан ортиқ фарзандни туғиб вояга етказган, ватаннинг садоқатли граждани қилиб тарбиялаган қаҳрамон онани, пахта далаларида ёшларга сўзда ҳам, меҳнатда ҳам мадад бераётган мингларча оналарни кўз олдига келтиради.

Фильмда халқлар дўстлиги ёрқин образларда берилади. Унда рус, грузин, ўзбек ва бошқа миллатларнинг қон-қардошларча, дўстларча ҳамжиҳат бўлиб социалистик жамиятнинг ҳар соҳасида ватанни гуллатиш йўлида қилган фидокорона меҳнатлари, жонажон ватаннинг шон-шавкатини сақлаб қолиш учун фронтлардаги қаҳрамонона курашлари та'сирли талқин қилинади.

Фильмда улуғ Сталиннинг сиймоси, ўткир ақли, шижоати, кишиларга меҳрибонлиги ва олижаноб лашкарбошилигини артист Геловани жуда усталик блан ижро этади.

«Қасам» кино-фильми совет кино сан'атининг шубҳасиз янги ғалабасидир.

Б. ЖАМИЛОВ.

Ўртоқ Ярунин директор бўлган заводнинг ишчиси, орденли

Сталинча қасам амалга ошди

Ўртоқ Сталин Владимир Ильич Лениннинг тобути ёнида қасам'ёд этганини бу фильмда жуда улуғвор ва жонли қилиб тасвирланган. Мен ўзимни худди 1924 йилнинг қишида, Москва Қизил майдонида тургандек ҳис этдим.

Ўртоқ Сталин газета мухбирига: «Ленин ўлган эмас, унинг иши абадий яшажак» деб донолик блан берган жавоби душманларга қақшатғич зарба бўлиб тушди.

Мамлакатимиз қишлоқ хўжалигининг коллективлаштирилиши, саноат яратилиши, Сталинча бешйилликлар, мамлакатимиз мудофаасининг мустаҳкамланиши ва ниҳоят Улуғ Ватан урушида совет халқининг ғолиб чиқиши — Сталинча онд адо этилганининг тантанасидир.

Умуман, «Қасам» фильми менга жуда ёқди. Артист Геловани ўртоқ Сталин ролида ўйнаб, яна бир марта ўз сан'атини намойиш қилди

Х. ҚОДИРОВ.
инженер.

ТА'ЛИМ БЕРУЧИ КАРТИНА

Янги, бадиий «Қасам» фильми ва сценариячи П. Павленко блан Чиаурелининг ижодий ютуқлари деб ҳисобланса арзийди. Фильм менга жуда кучли та'сир этди. Фильмда совет юртининг бепоёнлиги, бойлиги ва қудратлилиги намойиш қилинади. Биз ёшлар фильмдаги воқиаларнинг бир қисмини китоблардан ўқиб ёки устозларимизнинг лекцияларидан эшитиб билганмиз. Бир қисмини эса, бевосита ўзимиз бошдан кечирганмиз.

«Қасам» фильмни тамоша қилган ҳарбир совет йигит-қизи, совет ҳокимияти ташкил бўлган дастлабки даврдаги меҳнаткаш халқнинг курашини завқ ва фахр блан тамоша қилади. Ватанимизнинг Сталинча бешйилликлар ичида яшнаши ва қудратли мамлакатга айланишини акс эттирган воқиалар ёш қалбда куч, ғайрат ва муҳаббат ҳисларини янада оширади. Фильмда немис-фашист босқинчиларнинг ватанимизга ёвузлик блан бостириб кириши, фашист босқинчиларга қарши улуғ совет халқининг мардона кураши реал акс этган. Фильм улуғ большевиклар партиясига, жонажон Сталинимизга муҳаббат ва садоқатни минг карра оширади.

«Қасам» фильми ватаннинг бундан сўнг равноқи учун улуғ ишларга, муқаддас вазифаларни бажаришга ва ўқиш-ўрганишга чорлайди.

З. КАРИМОВА

Ўрта Осиё давлат университетининг аспиранти.

Қудратимизни намойиш қилучи фильм

«Қасам» кино-картинасини тамоша қилган киши совет давлатининг енгилмас куч-қудрати блан мағрурланади. Совет халқи, ундаги миллатларнинг дўстлиги енгилмас қучдир. Фильмда совет халқининг Генералиссимус Сталин етакчилигида немис-фашист босқинчилар ва уларнинг шерикларига қарши улуғ жангларда қозонган ғалабаси та'сирли берилган. Уруш оловини ёқучилар шавкатли Қизил Армиямиз томонидан ер блан яксон қилинди. Қудратли улуғ совет халқининг бахтига раҳна солиш режасини тузган ёвузларнинг корчалонлари ҳозир Нюрнбергда қора курсида муносиб жазони кутмоқдалар. Совет ватани эса, тинч ривожланиш, гуллаш, яшнаш, даврига қадам қўйди. «Қасам» киносида мана бу ҳаққоният бадиий равишда, реал тасвирланади.

Фильмда совет халқининг бирлиги, кучи, иродаси, Қизил Армиянинг жанговарлиги, халқлар биродарлиги, улуғ Сталиннинг донолиги, башорат кучи ажойиб равишда акс эттирилган.

Р. АЛИМОВ.
Старший сержант.

Менинг таассуротларим

«Қасам» картинаси тайёр бўлганини эшитиб, уни тамоша қилиш орзусида эдим. Ниҳоят, бу ажойиб асарни Тошкент экранида кўришга муяссар бўлдим.

Фильмда ўртоқ Сталиннинг улуғворлиги ва камтарлиги равшан қилиб кўрсатилган. Энг чигал масалаларни ҳам моҳирона ҳал этиш, энг қийин вақтларда ҳам доҳиёна иш кўриш, гапирганда ма'ноли ва тушунарли гапириш — буюк доҳиймиз хислатларидандир.

Фильмнинг жуда та'сирли жойлари—Улуғ Сталиннинг қасам'ёд қилаётган пайти, Франциянинг сотқин раҳбарлари—мамлакат хавф остида қолган даврда ҳам маишат ва разолатга чўмган министр—одамнинг ёдида қоладиган пайтлардир.

«Қасам» фильми совет кино сан'атига ажойиб туҳфа ҳисобланса бўлади. Бу фильм ҳам «Чапаев» фильмидек машҳур ва севимли картиналардан бўлиб қолиши турган гап.

Ҳамза **МУСТАФИН.**
Тошкент Давлат педагогика институтининг доценти

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумида

5 августда ЎзССР Олий Совети Президиумининг ўртоқ Абдували Мўминов раислигида мажлиси бўлди.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг Президиуми «Ҳомиладор хотинларга, кўп болали хотинларга ва эрсиз болали хотинларга давлат ёрдамини кўпайтириш, оналар ва болалар муҳофазасини кучайтириш тўғрисида, «Қаҳрамон она» деган фахрий унвон белгилаш ва «Оналик шуҳрати» ордени ҳамда «Оналик медали» деган медаль та'сис этиш тўғрисида» СССР Олий Совети Президиумининг 1944 йил 8 июльда чиқарган фармони қандай бажарилаётганлигини муҳокама қилди. ЎзССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари ўртоқ Ниёзов, молия министри ўртоқ Исомиддинов, савдо министри ўртоқ Рашидов, соғлиқни сақлаш министрининг ўринбосари ўртоқ Йўлдошева, маориф министрининг ўринбосари ўртоқ Рачинская, ЎзССР Олий Совети Президиумининг секретари ўртоқ Ф. Юсупов доклад қилдилар. Меҳнаткашлар депутатлари Самарқанд область совети ижроия комитетининг раиси ўртоқ Ортиқов, ЎзССР Олий Советининг Андижон области бўйича ташкилот комитетининг раиси ўртоқ Шодмонов ва меҳнаткашлар депутатлари Бухоро области совети ижроия комитети раисининг ўринбосари ўртоқ Ильичев ҳам шу масала юзасидан ахборот бердилар.

Сўзга чиққан ўртоқлар она ва болалар тўғрисида давлат ғамхўрлиги кучаяётганлигини ва давлат томонидан оналарга бериладиган ёрдам тобора ошаётганлигини та'кидлаб ўтдилар. СССР Олий Совети Президиумининг 1944 йил 8 июльдаги фармони чиққандан буён 1946 йилнинг 1 июлига қадар Ўзбекистонда оналарга 144,6 миллион сўм давлат ёрдами берилган. 1944 йилда 15,5 миллион сўмга яқин, 1945 йилда эса, 77,4 миллион сўм ёрдам берилди. Давлат йўли блан бу йил берилган ёрдамнинг умумий миқдори 100 миллион сўмдан ошади.

153 аёлга «Қаҳрамон она» деган фахрий унвон берилди. «Оналик шуҳрати» ордени блан 5300 га яқин аёл, «Оналик медали» медали блан 16.500 дан кўпроқ аёл мукофотланди. Республикада 1944 йилнинг 8 июлидан 1946 йилнинг 1 январига қадар 115 та болалар муассасаси ташкил қилинди. Бу муассасалар ўн мингларча болаларга хизмат кўрсатаётир. ЎзССР Савдо министрлиги ҳомиладор хотинлар ва эмизикли боласи бўлган аёлларга хизмат кўрсатадиган 33 та магазин очди. Шу йилнинг 1-нчи кварталида бу магазинлардан 28 мингдан кўпроқ киши озиқ-овқат олди.

Сўзга чиққан кишилар фармонда кўзда тутилган чораларнинг ҳаммасини ҳам маҳаллий советларнинг ходимлари тегишинча қат'ият блан амалга ошираётирлар деб бўлмаслигини та'кидлаб ўтдилар. Республиканинг шаҳар ва қишлоқларида ҳали давлатдан ёрдам олишга ҳақи бўлган кўп болали ва эрсиз болали оналарнинг ҳаммаси аниқланмаган, кўп болали бўлгани учун ҳукумат мукофотини олишга ҳақи бўлган хотинлар ҳам аниқланмаган. Давлат ёрдамини тўлаш ҳақидаги ҳужжатларни расмийлаштириш кўпинча кейинга чўзилади. Масалан, Тошкент областининг Ховос районида. Бухоро областининг Ғиждивон районида ва Самарқанд областининг Фориш районида ёрдам олиш тўғрисидаги ҳужжатлар бир ойдан кўпроқ вақт расмийлаштирилган. Мажлисда давлат ёрдами олиш ҳуқуқига эга бўлмаган аёлларга ҳам бундай ёрдам берилганлигига доир фактлар келтирилди.

Болалар яслалари очиш учун давлатдан берилаётган маблағлардан тўла фойдаланилмаётир. Тошкент шаҳар ижроия комитети тегишли бино ажратиб бермаганлиги учун, Тошкентда 70 кишилик Она ва болалар уйи ҳалигача очилмаган. Наманган, Самарқанд, Фарғона, Қашқадар'ё областьларининг маҳаллий советлари болалар муассасалари учун бино бериш тўғрисида тегишинча ғамхўрлик қилмаётирлар. Кўпгина туғруқхона ва болалар муассасалари ремонт талаб. Улар асбоб-ускуна, жиҳоз ва ёқилғига муҳтож. Ана шу камчиликларга сабаб шуки, область, шаҳар ва район ижроия комитетлари фармоннинг бажарилишини етарли равишда назорат қилмаётирлар. Савдо министрлигига нисбатан жиддий талаблар қўйилди. Бу министрлик савдо дўконларини оналар учун яхши сифатли озиқ-овқат блан та'минлаш соҳасида тегишинча чора кўрмаётир.

Мажлисда ўртоқ Абдували Мўминов нутқ сўзлади. Ўртоқ Абдували Мўминов маҳаллий советларнинг фаолиятини қаттиқ танқид қилди ва молия, соғлиқни сақлаш, савдо министрликлари аппаратларининг ишидаги камчиликларни кўрсатиб ўтди. Ўртоқ Мўминов маҳаллий советлар ва номлари зикр этилган министрликларнинг ишидаги камчиликларни тамомила битиришга қаратилган бирқанча амалий таклифларни ўртага қўйди ва бу ташкилотлардан кўп болали оналар ва эрсиз болали оналарга хизмат кўрсатиш соҳасидаги ишларини тубдан яхшилашни талаб қилди.

ЎзССР Олий Совети Президиуми муҳокама қилинган масала юзасидан тегишли қарор қабул қилди.

Шу мажлисда Ўзбекистон ССР Олий Советининг VIII сессиясини 1946 йилнинг 22 августида чақириш тўғрисида ҳам қарор қабул қилинди. (ЎзТАГ).

БИБЛИОГРАФИЯ

„ДИПЛОМАТИЯ ТАРИХИ“НИНГ УЧИНЧИ ТОМИ*)

Ўртоқ Сталин 1946 йил 9 февральда сайловчиларнинг сайлов олди йиғилишида сўзга чиқиб, бундай деган эди: «Иккинчи жаҳон уруши тасодифий суратда, ёки айрим давлат арбобларининг хатолари натижасида келиб чиқди, деб ўйлаш нотўғри бўлади, гарчи бундай хатоларнинг бўлганлиги шубҳасиз бўлса ҳам. Ҳақиқатда эса, уруш жаҳон иқтисодий ва сиёсий кучларининг ҳозирги замон монополия капитализми негиздаги тараққиётининг муқаррар натижаси бўлиб майдонга келди».

«Дипломатия тарихи» учинчи томининг қиммати даставвал шундаки, китобда монополия капитализмининг иқтисодий вә сиёсий кучлари 20 йил мобайнида янги урушни қандай тайёрлаганликлари кўрсатиб берилган.

Ўтган ана шу 20 йилда халқаро ҳаётда юз берган воқиалар ғоят мураккаб ва сабоқ бўларлидир. Тарих ҳозирги замондек бўлиб туйилади.

Масалан, Англия ва Америка Қўшма Штатларининг империалистик тескаричи доиралари ҳозирги пайтда бутун-бутун мамлакатларни ўзларига бўйсундиришга ва қолган халқлар устидан ўз ҳукмронликларини ўрнатишга интилаётганликлари ма'лум. Улар фашистлар ҳукмронлигидан озод этилган мамлакатларда демократик ўзгаришлар қилинишига қарши қаттиқ кураш олиб бораётирлар. Бу мамлакатлардаги тескаричи унсурларни илҳомлантираётирлар ва қўллаб-қувватлаётирлар, Франко Испанияси сингари фашизм ўчоғини ўз паноҳлари остида сақлаб келмоқдалар. Улар СССР ни заифлаштиришни, уни бошқа мамлакатлардаги демократик кучлардан ажратиб ташлашни, СССР ни ғалаба самараларидан маҳрум этишни, Советлар мамлакатига қарши яна санитария ғови барпо этишни истайдилар.

Жаҳон сиёсати ҳаётидан олинган кўпгина фактлар иккинчи жаҳон урушидан аввалги йигирма йил мобайнида рўй берган воқиаларни жуда эслатади.

Буларнинг ҳаммаси урушдан аввалги дипломатия тарихига бағишлангач бу китобни ниҳоят актуал бир асар қилиб қўяди. Ҳозирги пайтда Нюрнбергда асосий немис ҳарбий жиноятчилари устидан бўлаётган суд материаллари китобни янги фактлар блан тўлдира олиши мумкин, эди. Рецензия қилинаётган асар ўз навбатида Нюрнбергда очилаётган воқиалардан ташқари кўпгина нарсаларни ҳам англаб олишга ёрдам беради...

★ ★ ★

«Дипломатия тарихи»да иккала уруш ўртасидаги йилларда халқаро муносабатларнинг қай хилда ривожланганлигини тасвирлайдиган уч давр равшан кўрсатиб берилган.

Китобнинг дастлабки ўн боби 1919—1923 йилларга бағишланган. Бу йилларда даставвал биринчи жаҳон урушида ғалаба қозонган давлатлар янги Версаль-Вашингтон системасидан иборат халқаро муносабатлар ўрнатишга кўпроқ уриндилар. Бу система ғолиблар ҳукмронлигини абадий бўлишини та'минлаши зарур эди. Айни вақтда ғалаба қилган мамлакатларнинг дипломатияси Совет Россиясини тезроқ тиз чўктириш, ёки қуролли мудохала йўли блан уни тор-мор келтириш мақсадида Совет Россиясини ажратиб ташлашни ўз олдига мақсад қилиб қўйган эди.

Китобда капиталистик мамлакатларнинг душманлик дипломатияси советларга қарши жуда кўп фитналар уюштирганлиги ва ёш совет дипломатиясининг буларга қарши кўрган тадбирлари изчил равишда муфассал тасвирланади.

Совет давлати меҳнаткашларининг фидокорона ва чексиз кураши, Қизил Армиянинг Қаҳрамонона зафарлари, Ленин-Сталин партиясининг доно сиёсати мамлакатимиз халқларининг бўлиниб-бўлиниб кетишдан ва қуллик асоратига тушишдан сақлаб қолди. Совет социалистик давлати камол топди ва мустаҳкамланди.

Китобнинг беш боби 1924—1929 йиллардаги халқаро муносабатларга бағишланган. Бу иккинчи даврда Версаль-Вашингтон системасини ўрнатган давлатлар ўртасида ички қарама-қаршиликлар кучая борди ҳамда капиталистик стабилизация заифлашиб кетди. Бу давр шунинг блан бирга СССР нинг иқтисодий қудрати янада оша борган ва унинг халқаро майдондаги обрў-э'тибори янада ортган йиллар бўлди. Урушдан аввалги йилларнинг тажрибаси мудохалачилик сиёсати, СССРга ҳар қандай ҳуруж қилиш ва уни э'тироф этмаслик сиёсати пуч сиёсат эканлигини кўрсатди. Капиталистик давлатлар халқаро ҳаётдаги муҳим масалалардан бирontaсини ҳам СССР сиз ҳал қилиш мумкин эмаслигини англаб олиб СССР блан дипломатик муносабат ўрнатиш сиёсатини юргиза бошладилар. Бу пайтда совет дипломатияси янги урушларга қарши, СССРнинг капиталистик дун'ё блан мў'тадил муносабатда бўлишини та'минлаш йўлида зўр бериб курашди ва советларга қарши блоклар тузиш соҳасидаги уринишлар бема'ни уринишэканлигини огоҳлантирди ҳамда бундай уринишларга барҳам берди.

Урушдан кейинги халқаро муносабатлар тарихининг учинчи даври (1929 — 1939 йиллар) иккинчи жаҳон урушига бевосита олиб келган воқиалар блан бойдир. Китобнинг ўнбир боби ана шу даврга бағишланади. Ички қарама-қаршиликларнинг таз'йиқи ва Германия, Италия ҳамда Япония томонидан берилган зарбалар остида Версаль-Вашингтон системаси емирилади. Жаҳон аста-секин уруш гирдобига киради. Аммо, СССРнинг агрессорларга коллектив бўлиб қарши туриш керак деган фикрни зўр бериб илгари суришига қарамай, ғалаба қилган давлатларнинг тескаричи ҳукмрон доиралари агрессияни СССРга томон буриб юборишга интилдилар.

Агрессорга ён бериш, уларга йўл қўйиб бериш ва уларни рағбатлантириш сиёсати, агрессорлар блан тил бириктириш Мюнхен сиёсати иккинчи жаҳон урушининг авж олиб кетишига ёрдам берди.

Китобдаги асосий бобларнинг қисқача мундарижаси ана шулардан иборат. Учинчи томнинг охирида академик Е. Тарленинг «Буржуа дипломатиясининг иш усуллари тўғрисида» деган жуда қизиқ мақоласи ҳамда марҳум Н. Колчановскийнинг «Ҳозирги замон дипломатиясининг ташкилий шакллари, халқаро-ҳуқуқ асослари ва техникаси» деган қисқача, аммо жуда мазмунли мақолалари босилган.

★ ★ ★

Авторлар китобнинг бошидан охиригача ҳамма ерда совет дипломатиясининг буржуа дипломатиясидан принципиал тафовут қилишини кўрсатиб берадилар.

Буржуа дипломатияси ўз табиати блан ҳукмрон синф манфаатлари блан чекланиб қолган. Бу — халқ дипломатияси эмас. Буржуа дипломатияси ҳукмрон синфнинг манфаатлари вақтинча халқ манфаатларига мос келиб қолган тасодифий ҳоллардагина (масалан, мамлакатни асоратга тушишдан ҳимоя қилишда) муайян шартлар блан ўзини миллий дипломатия деб аташи мумкин. Буржуа дипломатиясини ўз табиати блан ҳуррияпарвар дипломатия деб бўлмайди. Чунки, ҳукмрон, эксплоататор синфлар эмас, балки меҳнаткашлар оммасигина ҳуррияпарвар кишилардир. Буржуазиянинг ҳуррияпарварлиги ё кучсизлиги натижасида, ёхуд мазкур пайтда уруш номақбул деб топилган тақдирдагина кўриниши мумкин. Буржуа дипломатияси ўз иш усуллари блан сохта дипломатиялардир. У ўзининг асл мақсадлари ва ниятларини ошкора айта олмайди. Синфий жиҳатдан чекланган бу дипломатия, гарчи айрим ҳолларда кенг ма'лумотли порлоқ дипломатик вакилларга эга бўлса ҳам албатта узоқни кўра олмайди.

Жаҳонда ягона халқ дипломатияси бўлмиш совет дипломатияси СССР халқларининг тинч тараққий этишини ва бутун дун'ёда тинчликни сақлаб қолишни ўз олдига вазифа қилиб қўяди. Тинчлик учун кураш совет ташқи сиёсатининг ҳийласи бўлмай, балки унинг моҳиятидан келиб чиқувчи вазифадир. Улуғ ижодий иш блан банд бўлган СССР халқлари тинчликни истайдилар.

Совет дипломатияси учун сохтагарчилик ишлари ёт нарса, у бошқаларни алдайдиган ярамас битишмаларни қўлланмайди. Совет дипломатларининг баёнотлари очиқ ва равшан бўлиши, ҳамиша бошқа мамлакат давлат арбобларини ажаблантириб келди. Тил дипломат учун ўз мақсадларини яшириш учун берилган қурол деган қоидага кўникиб қолган чет эл давлат арбобларига совет дипломатларининг масалаларни ошкора ўртага қўйиши ҳамиша ғалати бир нарса бўлиб туйилиб келди. Чет эл давлат арбоблари бунинг яширинча, қандайдир бошқа сабаблари бор деб бу сабабларни қидириб келдилар.

Совет дипломатияси ижтимоий тараққиёт қонунларига таянади. Чунки, бу ҳол унга келажакни олдиндан кўриш каби буюк куч бахш этади. Халққа таяниш ва СССРнинг ошиб бораётган қудрати совет дипломатиясига ма'навий ва моддий ёрдам беради. Совет дипломатиясининг ана шу афзалликлари туфайли у, жумладан энг қийин аҳволлардан ҳам чиқиб келди ва СССР халқларининг тинч меҳнати, қадр-қиммати ва шон-шарафини муваффақият блан ҳимоя қилмоқда.

Совет дипломатияси ўзининг бундан аввалги бутун фаолияти блан, барча тўсиқларга қарамай, демократик давлатлар ва демократик халқларнинг фашизмга қарши иттифоқини ҳозирлай олди. Бу иттифоқ иккинчи жаҳон уруши йилларида ташкил топиб, ўз самараларини берди. Шу туфайли, Совет Иттифоқи гитлерчилар Германияси ва унинг шерикларига қарши кураш кунларида ёлғиз бўлиб қолмади. Гитлерчилар дипломатияси Совет Иттифоқини ёлғизлатиб қўймоқчи бўлган эди — унинг ўзи ёлғизланиб келди. Уруш давомида совет халқи ва Қизил Армиямизнинг ниҳоят зўр бериши, доҳий Сталин раҳбарлик қилган совет дипломатиясининг моҳирона усуллари туфайли, ҳуррияпарвар давлатларнинг якка-якка ҳолда иш кўришига хотима берилди. Уларнинг якка ёлғизлигидан фойдаланган Гитлер бу давлатларга бирин-кетин ҳужум қилиб келган эди.

«Тарих иккинчи жаҳон уруши ўтини ёққан фашистларнинг қабиҳ жиноятларини умрбод унутмайди. Уруш оловини ёқувчи фашистлар миллионларча кишиларни таланишга, қул ҳолига тушишга ва ҳалокатга маҳкум этди, — дейилади китобнинг сўнгги сатрларида. — Гитлер дипломатиясининг ёвуз роли эндиликда ҳуррияпарвар инсоният олдида фош қилиб ташланди. Бу дипломатиянинг илҳомчилари одил суднинг адолатли жазосидан қочиб қутилолмайди...

Аммо, тарих уруш ўтини ёқувчи бебошбоқ фашистларга қарши тинчликни ва ҳавфсизликни коллектив бўлиб ҳимоя қилишни истамаган, ёки буни эплай олмаган буржуа демократик мамлакат раҳбарларининг жуда қаттиқ мас'улиятини ҳам ҳеч қачон унутмайди. Ўзларининг тор синфий манфаатларини кўзлаб, Советлар мамлакатини ёлғизлатиб қўйишга интилиб, ўз халқлари ҳамда умумий тинчлик манфаатларини қурбон қилган ва фашист агрессорлар блан кўпроқ найрангбозлик қилиб, уларга ён босиш, йўл қўйиб бериш ва бевосита рағбатлантириш йўли блан фашист тўдаларини ғалаба қилган социализм мамлакатига қарши қўйиш ниятида фашист агрессорлар блан тил бириктирган тескаричи сиёсатдонларни ҳам инсоният оқлай олмайди» (699-нчи бет).

★ ★ ★

«Дипломатия тарихи»нинг учунчи томида тарихий воқиаларга берилган таҳлил қуйидаги шубҳасиз хулосалардан иборатдир. СССР ни заифлаштириш ёки уни бўғиб чеклаб қўйиш йўлидаги ҳамма уринишлар ҳамиша бу фикр ташаббускорлари учун шармандаларча барбод бўлди. Халқаро миқ'ёсдаги катта масалаларни СССР сиз ҳал қилиш ва СССР нинг фикрини писанд қилмай туриб, бир ёқли этиш тўғрисидаги уринишлар ҳам ҳамиша барбод бўлди. СССР халқлар тинчлиги ва ҳавфсизлигининг энг муҳим таянчи бўлиб келган эди, у ҳозир ҳам шундай. Демократия кучлари СССРга ўзларининг таянчи деб кичик ва заиф халқлар эса, унга беғараз ҳимоячи деб қарайдилар. СССРга муносабат ҳарбир давлат ташқи сиёсатининг демократик ва ҳуррияпарвар эканлигини белгилайдиган ҳақиқий ўлчовдир.

Совет кишилари ўз пешаналарининг терини ва қонларини тўкиб, Европа маданиятини фашист газандалардан қутқазиб қолдилар, ўз Ватанларининг шон-шарафи, озодлиги ва мустақиллигини сақлаб қолдилар. Улар империалистик агрессиянинг ва янги урушларнинг яна пайдо бўлишини истамайдилар. Совет давлати бутун жаҳонда тинчлик ва ҳавфсизлик ишини мустаҳкамлаш учун изчиллик блан астойдил курашиб келаётир.

«Дипломатия тарихи» совет китобхонларигагина эмас, балки ҳамма китобхонларга ҳам кўп нарса ўргатади. Китобда рад этиб бўлмайдиган жуда кўп фактлар асосида дипломатияга ва дипломатларнинг ишига холисона баҳо берилган. Бу дипломатлардан кўплари ҳозир ҳам ўз фаолиятларини давом эттираётирлар.

«Уруш,—деган эди ўртоқ Сталин 1946 йилнинг 9 февралида,—мамлакат ичкарисидаги ва фронтдаги барча иш ва воқиаларни очиб ташлади, у барча давлат, барча ҳукумат ва барча партияларнинг юзларидаги барча ниқоб ва пардаларни ҳеч аямай йиртиб ташлади ва уларнинг ҳақиқий башарасини ниқобсиз ва бўёвсиз очиқ қилиб кўрсатди, уларнинг бутун нуқсон ва фазилатларини очиб берди».

«Дипломатия тарихи»нинг учунчи томи давлатлар, ҳукуматлар, партиялар ва айрим давлат арбобларининг 1919-1939 йиллар мобайнида қилган ишларига қараб, уларнинг ҳақиқий башараларини аниқлашга ёрдам беради.

Авторлар халқаро муносабатлар тарихига доир, айниқса инглиз, америка, немис ва француз матбуотида э'лон қилинган, Ташқи ишлар халқ комиссарлиги томонидан нашр этилган, марказий архив материалларидан, миллатлар иттифоқи, парламент ҳисоботлари шунингдек рус, француз, инглиз, америка ва немис газеталарининг материалларидан кенг фойдаланганлар.

Бу хилма-хил ва бой материал ягона маркс-ча-ленинча та'лимот нуқтаи назаридан тўпланган. Бу эса, авторларга халқаро ҳаётдаги турли-туман фактларни тушиниб олиш ,унинг асосий қонуниятларини англаш ва воқиаларни, уларнинг келиб чиқиши ва ривожланишини таҳлил қилиш, шунингдек бу қонуниятлар натижасида пайдо бўладиган хулосаларни кўрсатиш имкониятини берган.

Китобнинг жонли, ба'зан оҳангдор тили унинг мазмунини англаб олишга ёрдам беради. Асарнинг ба'зи ерлари, жумладан Версаль конференциясидаги музокараларнинг тасвири, Генуя музокараларининг тасвири, гитлерчиларнинг Чехословакияни босиб олиш йўлида кўрган тайёргарликлари ҳамда Чехословакиянинг ўзини босиб олганликларининг тасвири жуда завқ блан ўқилади. Китобда халқаро сиёсат ва унинг арбоблари ҳам муваффақият блан тасвирланган. Жумладан, Невиль Чемберлин, Барту, Лаваль, Леон Блюм, Иден, Черчилль, Даладьенинг ҳамда бошқа буржуа сиёсатдонлар ёрқин суратда та'рифлаб берилган.

Бу китобни ўрганиш тинчлик ва халқлар ҳавфсизлигининг қудратли таянчи бўлган совет давлати сталинча ташқи сиёсатининг буюк кучини англаб олишга ёрдам беради.

С. РОСТОВСКИЙ.

*) «Дипломатия тарихи» III том. Иккинчи жаҳон урушига тайёргарлик давридаги дипломатия (1919—1939 йиллар). Академик В. П. Потёмкин таҳрири остида. Профессор И. И. Минц, профессор А. М. Панкратова, академик В. П. Потёмкин, академик Е. В. Тарле ва Н. П. Колчановскийлар тузган. Давлат сиёсий нашриёти. 1945 йил. 883 бет. Баҳоси 13 сўм.

ПАРТИЯ ТУРМУШИ

НАМАНГАН ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

(«Қизил Ўзбекистон»нинг Наманган область мухбиридан)

ЎзК(б)П Наманган область комитетининг V пленуми бўлиб ўтди. Пленумда ЎзК(б)П Марказий Комитетининг «Қишлоқ хўжалиги артели Уставини бузишга ва колхоз мол-мулкини талон-тарож этишга қарши курашни кучайтириш чоралари тўғрисида»ги қарори муҳокама қилинди. Бу тўғрида пленум қатнашчилари область партия комитетининг секретари ўртоқ Қамбаровнинг докладини эшитдилар.

Сталинча колхоз Уставини бажариш устидан бўш раҳбарлик қилинганлиги натижасида, бундай раҳбарлик қатор колхозларнинг хўжалик аҳволи заифланишига, меҳнат интизомининг бўшашига, пахта ҳосили жуда камайиб кетишига сабаб бўлди. Партия ва совет ходимлари колхоз мулкини таловчиларга раҳмдиллик блан қараб келдилар.

Область бўйича 1.252 хўжалик колхоз Уставида кўрсатилган нормадан ортиқча ердан фойдаланиб келган. Колхозларнинг 500 гектар ғаллакор ва 3.000 гектар жамоат ерлари колхозларга ҳеч қандай дахли бўлмаган ташкилот ва шахсларга берилган. Броқ, давлатга қарши қаратилган бундай кайфиятлар партия ва совет ходимлари ўртасида ҳозирги вақтгача давом этиб келмоқда.

Область техника экинлари бўлими давлат нормасига мувофиқ коллектив хўжалик учун 5 гектарча ердан фойдаланиш ўрнига 33 гектар ерга экин эккан. Бу эса, бўлимнинг ҳарбир ходимига ўртача ҳисоб блан 1,45 гектардан тўғри келади. Қизиғи шундаки, область техника экинлари бўлими (бошлиғи ўртоқ Муҳиддинов) колхоз мулкини талаш учун қулай йўл ўйлаб топган. Бу ўртоқ областьнинг уч районидаги бирнеча колхоз раисларини авраб, буғдой ва шоли экиш учун ер беришга, экинни экиб, парвариш қилиб ва йиғиштириб беришга кўндирган. Муҳиддинов эса бунинг эвазига бўлимнинг автомашиналарини уларга сафарбар қилган.

ЎзК(б)П Тўрақўрғон райкоми секретари ўртоқ Умаров Каганович номли колхознинг маблағи ва колхозчиларнинг кучи блан ўзига янги данғиллама уй қуриб олди. Лекин Умаров ва унга ҳайриҳоҳлик қилувчи шахслар ҳали партия жазосига ва жиноий мас'улиятга тортилгани йўқ.

Жуда кўп колхозларда молия интизоми издан чиқарилган. Кредитор ва дебитор қарзлари кучайган. Исрофгарчилик ва таловчилик зўрайган. Айрим шахслар колхоздан пул олиб, уни қайтармаганлар.

Наманган район ижроия комитетининг собиқ раис ўринбосари Аҳмедов Карл Маркс номли колхоздан олган 9.000 сўмни икки йилдан бери қайтармайди. 1-нчи МТСнинг бошлиқлари Тельман номли колхоздан олган 12.000 сўмни ҳанузгача қайтармайдилар.

Янгиқўрғон районидаги «Байналмилал» колхозининг 12 минг сўм пули совирилган. Колхозларнинг 100 минг сўмлаб пуллари колхозчилар умумий мажлислари рухсатидан ташқари ҳар кимларга бериб юборилган

Аҳвол шундай экан колхоз тафтиш комиссиялари нима блан шуғулланаётир? Уларнинг кўп колхозларда ҳеч та'сири йўқ. Тафтиш комиссиялари кўп ерларда фақат расмият учунгина тузиб қўйилган. Район партия, совет органлари ва ер бўлими раҳбарлари уларнинг иши блан ҳеч қизиқмайдилар. Шу туфайли кўп колхозларда молия ишлари йиллаб текширилмай, колхоз Устави қўпол бузилмоқда.

Пленум қатнашчилари музокараларда докладчининг сўзини янги фактлар блан тўлдирдилар.

Музокарага чиққан область прокурори ўртоқ Раҳимов колхоз мулкини сақлашда текшириш органлари қандай ишлар қилаётганини айтиб беролмади.

Сўзга чиққан область ижроия комитети раисининг ўринбосари ўртоқ Чапалавенконинг «Сен менга тегма, мен сенга тегмай» деган кайфиятда туриши пленум қатнашчиларини ажаблантирди.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари ўртоқ П. А. Кабанов сўзга чиқиб, колхозларни янада мустаҳкамлаш, ғўза қатор ораларини янада яхшироқ ишлаш, пахтакорларнинг моддий-маиший шароитларини яхшилаш соҳасида область партия ва совет ташкилотларининг вазифалари ҳақида атрофлича тўхталиб ўтди.

Пленум кун тартибидаги иккинчи масала — мактабларни янги ўқув йилига тайёрлашда партия ташкилотларининг вазифалари ҳақида область партия комитетининг секретари ўртоқ Габриэлян доклад қилди. Пленум мактабларни янги ўқув йилига тайёрлашда Уйчи район ташкилотларининг яхши ёрдам кўрсатганликларини та'кидлаб ўтди.

Пленум ҳар иккала масала юзасидан тегишли қарор қабул қилди.

ЎзК(б)П Бухоро область комитетининг пленуми

(«Қизил Ўзбекистон»нинг Бухоро область мухбиридан)

Яқинда ЎзК(б)П Бухоро область комитетининг навбатдаги пленуми бўлиб ўтди. Пленумда область партия комитети секретари ўртоқ Муқимбоев, ЎзК(б)П Марказий Комитетининг «Қишлоқ хўжалик артели Уставини бузишга ва колхоз мол-мулкини талон-тарож қилишга қарши курашни кучайтириш чоралари тўғрисида» деб шу йил 16 июльда чиқарган қарори муносабати блан область партия ташкилотининг вазифалари ҳақида доклад қилди.

Докладчи бирқанча колхозларда қишлоқ хўжалик артели Устави қўпол равишда бузилиб, жамоат ерлари, колхоз маблағлари, мол-мулклари талон-тарож қилинганлиги ҳақида қатор мисоллар кўрсатиб ўтди.

Бухоро областида, ЎзК(б)П Марказий Комитетининг қароридан кейин томорқа ерлар қайтадан ўлчаниб чиқилди. 695 колхоз текширилганда ма'лум бўлдики, 10 минг 600 хўжалик 811 гектар ердан ортиқча фойдаланиб келган.

Рометон районида колхозларнинг 227 гектар, Бухоро районида 170 гектар ери талон-тарож бўлган. Ба'зи қишлоқ советлари ва колхоз раислари пахта учун ажратилган ерларни ўзларига томорқа қилиб олганлар. Масалан, Ғиждивон район Бўлди қишлоқ совети раиси Юсупов 6 колхоздан чорак гектардан томорқа олган. Кармана районидаги Дзержинский номли колхоз раиси Норзиев 4 бригаданинг ҳарбиридан 0,20—0,30 гектардан ер олиб, ғалла, сабзавот ва бошқа экинлар эктирган. У Эшматов, Каримов деган қариндошларига ярим гектардан томорқа олиб берган.

Шофрикон район Тезгўзар қишлоқ советидаги Сталин номли колхоз раиси Яхшибоев пахта учун ажратилган 20 гектар ерга бошқа экин эккан, 10 гектарини 45 минг сўмга сотиб, пулини ўз маишати учун сарф қилган. Давлатдан қарз тариқасида олинган 805 метр газлама ва бир тонна ёғни бозорга чиқариб сотган. Яхшибоев тегирмончи Ҳамроев блан бирга тегирмон ҳақи учун олинган 956 килограмм унни талон-тарож қилган. У бир йил ичида колхознинг 246 минг сўм пулини кўкка совурган. Натижада колхоз ташкилий-хўжалик томонидан заифлашган. Колхоз 1941 йилда бир миллион сўмдан ортиқ даромад қилган бўлса, унинг даромади Яхшибоев раис бўлиб ишлаган 1945 йилда 551 минг сўмга тушган. Шофрикон район партия комитети ва район ижрокоми шу колхоздаги жиноятларни ўз вақтида пайқамаганлар.

Ба'зи район партия, совет ташкилотлари раҳбарлари эса, колхоз мол-мулкини талон-тарож қилишга қарши кураш ўрнига ўзлари Уставни бузмоқдалар. Чунончи, Қоракўл район ижроия комитетининг раиси ўртоқ Ёдгоров махсус қарор чиқариб, 1-нчи МТС га ёқилғи сотиб олиш учун колхозлардан 110 минг сўм олиб берган. Янги ташкил қилинган 2-нчи МТСга ҳар колхоздан биттадан қўй, 10 метрдан газлама, 2 килограммдан чой ва бошқа нарсалар олишга қарор қилган.

Рометон район ижроия комитетининг раиси ўртоқ Азизов «Ойдин», «Саноат», «Социализм» колхозларидан касалхона хизматчилари учун 400 килограмм ғалла, 4 тонна сабзавот йиғиб берган. Колхозларда молия-ҳисобот ишларининг ёмон йўлга қўйилганлиги натижасида қарзлар 25 миллион сўмга етади. Бунинг 17 миллион сўмидан ошиғи растрат ҳисобланади. Кармана, Каган, Қизилтепа районлардаги колхозларда қарзлар айниқса кўп. Суд, тергов идоралари бу ишга э'тибор бермайдилар. Район партия, совет ташкилотлари қарзларни ундириб олишга бепарволик блан қараган шахсларга чора кўрмайдилар. Областьдаги колхозларнинг 60 процентида ҳисобчи ёки бухгалтер йўқ.

СССР Техника экинлари министри ўртоқ Скворцов пленумда катта нутқ сўзлади. У, ЎзК(б)П Марказий Комитети қарорининг сиёсий аҳамиятини тушинтириб, бу қарор ҳозир ҳам Бухоро областида яхши амалга ошмаётганлигини айтди. Пахтачиликни ривожлантириш, 8 йиллик программасини амалга ошириш соҳасида область ва район техника экинлари бўлимлари ва ер органлари олдида катта вазифалар турибди. Улар колхозларда меҳнатни тўғри ташкил қилиш, интизомни мустаҳкамлаш, Уставга тўла риоя қилишда партия ва совет ташкилотларига яқиндан ёрдам беришлари керак.

ЎзК(б)П Марказий Комитетининг секретари ўртоқ Билдас пленумда сўзга чиқиб колхозларнинг тафтиш комиссияларини мустаҳкамлаш, уларга ҳар тарафлама ёрдам бериш, колхоз бошланғич партия ташкилотларини мустаҳкамлаш кераклиги ҳақида сўзлади.

Пленум, ЎзК(б)П Марказий Комитетининг қарорини амалга ошириш юзасидан конкрет чоралар белгилади.

Жонли агитациянинг амалий натижалари

Бундан бир ой илгари Андижон область, Ленин районидаги Калинин номли колхоз партия ташкилотининг йиғилиши бўлиб ўтган эди. Йиғилиш колхоз раиси ўртоқ Назаровнинг ғўза парвариши ҳақидаги докладини эшитди. Партия йиғилиши дала ишларининг қониқарсиз бораётганини та'кидлаб, ғўза парваришини кучайтириш учун тегишли чора ва тадбирлар кўрди.

Партия мажлисидан кейин, колхоз правленияси қишлоқ марказидан бирнеча километр узоқда бўлган Ойгул Ашурова бригадасининг дала шийпонларига кўчиб чиқди. Раҳбарлик ишлари кучайди. Правления а'золари ва барча колхозчилар дала шийпонида тунаб ишлайдиган бўлдилар. Шундан кейин ғўза парваришидаги колоқлик тугатилди. Комсомол Орифжон Исмоилов бошлиқ бўлган звено ғўзасини уч марта культивация қилди. Звенонинг а'золаридан Раҳимахон Зулинова, Олияхон Содиқова, Нурхон Юнусова, Сорахон Раҳмоновалар ғўза чопиғида олдинда бормоқдалар, нормаларини ортиғи блан бажармоқдалар.

Колхоз ҳозирги кунларда тўртинчи чопиқни тамомлаш олдида турибди.

Колхоз партия ташкилоти колхозчилар ўртасида агитация ишларини кучайтириб юборди. Агитаторлар шу кунларда янги бешйиллик план тўғрисидаги Қонунни колхозчиларга тушинтирмоқдалар.

Колхоз ҳузуридаги агитпункт ҳам марказий шийпонга жойлашган. Агитпункт яхшилаб жиҳозланган. Бу ерда колхозчиларни фидокорона меҳнат қилишга чақирувчи шиорлар, плакатлар осиб қўйилган. Агитпунктда ҳар 5 кунда агитаторларнинг йиғилиши бўлади. Йиғилишда агитаторлар колхозчилар ўртасида олиб борган сиёсий тушинтириш ишлари ҳақида ҳисоб берадилар. Йиғилиш охирида келгуси беш кун ичида ўтказиладиган суҳбатларнинг мавзу'лари белгиланади.

Калинин номли колхозда оммавий-сиёсий ишларнинг пухта уюштирилиши орқасида ғўза парвариши тобора кучаймоқда. Колхоз а'золари Сталинча янги бешйилликнинг биринчи йили бўлган 1946 йилда мамлакатимизга янада кўпроқ пахта етказиб бериш учун хормай- толмай ишламоқдалар.

П. ЧУБОВ.

Хоразмда радио эшитдиришга аҳамият берилмаётир

Радио матбуот блан бир қаторда агитация ва пропаганда ишларимизнинг муҳим тармоғидир. Радио орқали партия ва ҳукуматимиз қарорлари халқ оммасига тез етиб боради. Аммо Хоразмдаги ба'зи раҳбар ходимлар радио эшитдиришнинг бундай ғоят катта моҳиятини яхши тушинмайдилар.

Областьнинг 8 районида маҳаллий радио эшитдириш редакциялари бор. Булар ташкил этилган вақтда бирмунча яхши иш қилган эдилар. Чунончи, Хонқа, Гурлан ва Хева район радио эшитдириш редакциялари пахтачиликни юксалтиришга оид бирнеча суҳбат, доклад ва лекциялар уюштирдилар, агрономия маслаҳатлари бердилар. Аммо сўнгги вақтда бу соҳадаги ишлар бўшашиб кетди.

Хева, Гурлан, Шовот, Манғит ва Хонқа районларида ҳар куни 30 минутлик эшитдириш ўтказиш керак. Амалда эса, кўпинча кунлари 4—5 минут радио эшитдириш бўлади.

Яқинда Хонқа районида радио орқали берилган бир хабар қуйидаги сўзлар блан бошланади:

«Районимизда пахтадан юқори ҳосил олишда ҳам йиғилишдан кейин ерниг қатқалоқларини бўшатиб, колхозлардан бутун ишчи кучларидан фойдаланиш керак». Бундай тўмтоқ жумлага ким тушунади, ахир! Яна райондаги «Намуна» колхозининг ўртоқ Олтинжон Сафаева бошлиқ звено тажрибаси тўғрисида бир хабар эшитдирилди. Бу хабардан ҳечнарса тушиниб бўлмайди. Хабарда ўртоқ Сафаеванинг ютуқлари, тажрибалари тўғрисида ҳечнарса дейилмаган.

Хева ва Гурлан радио эшитдириш редакциялари май ва июнь ойларида пахтачилик ҳақида ва партия ҳам комсомол турмушига оид масалаларга бағишлаб, биронта ҳам хабар эшитдирмадилар.

Урганч радио комитети, Қўшкўпир ва Хозарасп радио эшитдириш редакциялари бўлса, область ва республика газеталарида босилган хабар ва мақолаларни кечикиб ўқиб бериш блангина чекланмоқдалар.

Хоразм область радио узелининг ходимлари район узеллари ишига совуққонлик блан қараганликларидан, 1945 йили август ойида ишдан чиққан аккумулятор ва приёмниклар ҳанузгача тузатилмаган. Хазорасп ва Янгиариқ радио узеллари бир йилдан берли бутунлай ишламайди.

Бундан ташқари, область радио узели ходимларининг беғамликлари орқасида радио линияси хўжалиги барбод этилмоқда. Областьда бултурги 4 минг 231 радио точкалардан бу йил 3 минг 197 таси ишламоқда. Мавжуд радио карнайларининг 60 проценти ишдан чиққан.

Хоразм областида радио эшитдиришнинг бундай ачинарли ҳолга тушиб қолишига ва бунинг натижасида республикамизнинг узоқ областидаги меҳнаткашларнинг радио хабарларини ўз вақтида эшитишдан ба'зан маҳрум бўлиб қолишларига хотима бериш керак.

Е. ШУКУРОВ.

Наманган областида ғўза ёмон парвариш қилинмоқда

Биз. Самарқанд область пахтакорларининг ўзаро текшириш бригадаси, мусобақадош Наманган область пахтакорларининг мамлакатимизга 140 минг тонна пахта етказиб бериш юзасидан олган мажбуриятларини қандай бажараётганликларини текшириб чиқдик.

Наманган областида пахтадан юқори ҳосил олиш учун курашда илғор колхозлар фидокорона ишлаб муваффақиятларини қўлга киритган бўлсалар ҳам, ғўза қатор ораларини ишлаш — чопиш, суғориш, культивация қилиш, колхозларда меҳнатни уюштириш соҳасида кўп камчиликларга йўл қўйилган.

Поп райони бу йил гектаридан 18 центнердан пахта топшириш мажбуриятини олган. Колхозларда ғўза парваришининг аҳволи олинган мажбуриятнинг аллақачон унутилганини кўрсатади. Районда 1500 гектар ердаги ғўза ўсишдан қолиб ҳалигача гулга кирмаган. Тўда қишлоқ советида ўртоқ Тожибой Царпиев раислик қилаётган «Правда» колхозида 439 гектар ердаги ғўзанинг фақат 65 гектари эндигина ҳосилга кира бошлаган, 200 гектар ердаги ғўза эса, яхши парвариш қилинмаганидан ўсмай, мутлақо ҳосилдан қолмоқда. Колхоз раҳбарлари бу йил 18 центнердан пахта берамиз, деб кўкракларига уриб жар солибдилару — аммо ҳосилни олиш учун амалий ишни ташкил қилмапдилар.

Район марказидаги ўртоқ Бўтаев раислик қилаётган «Ўзгариш» колхозида 380 гектар ғўзанинг ярми ҳам ҳосилга кирмаган. «Иттифоқ» колхозида 349 гектар ғўзанинг 110 гектари, «Қизил нишон» колхозида 64 гектар, Молотов номли колхозда 148 гектар ердаги ғўзанинг аксарияти ўз вақтида чопилиб, культивация қилинмагани, қондириб суғорилмагани натижасида ўсишдан тўхтаб қолган.

Норин районининг кўп колхозларида ғўзаларнинг аҳволига қараб, чидаб туриб бўлмайди. Ленинобод қишлоқ советидаги ўртоқ Хошимов раислик қилаётган Энгельс номли колхознинг Абдуллаев бошлиқ бригадасида 25 гектар ердаги ғўза парвариш қилинмаганидан гул ва шоналарини тўкиб юбораётир. «Янги обод» колхозида 150 гектар ерда ғўзамиз бор дейишади. Текширишда 67 гектар ерда ғўза мутлақо йўқ дейиш мумкин. Унда-мунда кўриниб қоладиган ғўзалар ҳам, энди уч қулоқ бўлиб, қовжираб ётипти. Тўда қишлоқ советидаги «Иттифоқ», «Инқилоб», Крупская, Сталин, Орджоникидзе, Фрунзе номли ва бошқа колхозларда ҳам ғўза парваришига э'тибор берилмаган. Хуллас районда 9400 гектар ердаги ғўзадан 3500 гектари юқоридаги аҳволга тушиб қолган.

Областьнинг қолган районларида ғўзаларнинг аҳволи бундан ҳам баттар. Тўрақўрғон районидаги (район партия комитетининг секретари Умаров, район ижроия комитетининг раиси Мусаев ўртоқлар) 3000 гектар, Чуст районида 2000, Косонсой ва Учқўрғон районларида 4000 гектар ердаги ғўзалар ўсмай, ҳосилдан қолмоқда.

Аҳволнинг пақадар жиддий эканига қарамай, область техника экинлари бўлимининг раҳбарлари Муҳиддинов ва Ковагон ўртоқлар «бизда паст ғўза йўқ, ҳаммаси шоналади-кўсаклади» — деб беғамликка ва бепарволикка берилиб кетганлар. Натижада, ғўза парваришидаги қолоқликни тугатиш учун ҳамма воситалар сафарбар қилинмай ғўза қатор ораларини ишлаш, айниқса сўнгги кунларда сусайиб кетган.

25 июньдан 1 июльгача 25.910 гектар ердаги ғўза чопиқ қилинган бўлса, 1 июльдан 5 июльгача 18.020 гектарга, 5 июльдан 15 июльгача эса, 12.770 гектарга тушиб қолган. Янгиқўрғон районида ойнинг бошидаги беш кунда кунига 730 гектар ғўза чопиқ қилинса, охирги 5 кунда кунига фақат 81 гектарга етар-етмас чопиқ қилинмоқда. Бу ҳол Косонсой, Тўрақўрғон, Чуст, Поп ва бошқа районларда ҳам давом этмоқда.

Пахта юқори ҳосили ўз-ўзидан қўлга кирмайди. Юқори ҳосилга меҳнатни тўғри ташкил қилиш ва ҳалол, виждонан ишлаш орқасида эришиш мумкин. Аммо, Наманган область колхозларида бу масалага ҳам етарли э'тибор қилинмаётир.

Норин районидаги «Ижтимоиёт» колхозида ишга яроқли 380 киши бўлгани ҳолда, бундан 170 киши ҳар куни ишга чиқмай, томорқаларида ишлайди. «Бай палмилал» колхозидаги ишга яроқли 80 кишидан 45 таси ҳар куни прогул қилади. Чуст районидаги Фрунзе номли, Поп районидаги Юсупов номли колхозларда ва Косонсойдаги «Иккинчи бешйиллик» колхозида ишчи кучларининг ярмиси ишда қатнашмайди.

Бутун областьда ғўза парваришига қатнашмай, прогул қилиб юрувчиларнинг сони 25 мингдан ортади. Ишга чиққанлардан 24 минг 500 киши эса, нормаларини сра бажармайди. Ҳолбуки, 25 минг киши ишга чиқарилса ва иш нормаси тўла бажарилса, ана шу кучнинг ўзи блан ҳар куни 4000 гектар ер ғўзасини чопиб чиқмоқ мумкин.

Наманган областида ғўза қатор ораларини ишлашда механизациядан ёмон фойдаланилмоқда. Далага чиқарилган 473 та универсал ва 176 та СХТЗ тракторидан 200 таси даланинг ўзида ишламай ётибди. Чуст МТСининг ишга чиқарган универсал ва тракторларининг 58 проценти ғўза ораларида ишлатишга мутлақо ярамайди. Чустдаги «Қизил виждон» колхозининг Нишонбоев бошлиқ 2-нчи бригадасида фақат 4 сантиметр чуқурликда культивация ўтказилган. «XVI партсъезд» колхозида (тракторчи Шамсиддинов), Попдаги «Янги давлат» ва бошқа колхозларда культивация 2—5 сантиметр чуқурликда ўтказилган. Ахир, давлатнинг қанча ёқилғиси ва колхознинг қанча пулини кетказиб қилинган бундай культивациянинг нима фойдаси бор?

Бундан ташқари областьда 3700 от культиватори ва 1500 омоч культиваторларини тўла ишга солинса, агар улар ҳеч бўлмаганда 1 гектардан ғўзани культивация қилганларида ҳам кунига 5200 гектар ғўза культивация қилиниши мумкин. Культивациядан тўла фойдаланилмаганидан, областьда кунига 2760 гектар ғўза культивация қилинади. Чопиқ ва культивациянинг сур'ати паст бўлиши устига сифати ҳам ёмон.

Шунингдек ғўзани суғоришда ҳам катта хатоликларга йўл қўйилаётир. Тўрақўрғон районининг марказидаги Ворошилов номли колхозда ғўза 3 эгат оралатиб суғорилаяпти. Бу агротехника қоидасини яққол бузишдан иборат. Натижада, ғўза сувга қонмай, шона ташлаб юбораяпти.

Сайрам қишлоқ советидаги колхозларда эса сув томорқаларга берилмоқда. Поп районидаги «Правда» колхозида эса 100 гектар ғўза сувдан қолганидан қуриш олдида турса ҳам бор сув кечаси блан шолипояларга оқизилади. Норин районида сувлар шолипояларга оқизилишидан ташқари, кўчаларда беҳуда оқмоқда. Лекин, кўпчилик ғўза чанқаб, гул ва шоналарини тўкмоқда.

Ғўзани қўшимча ўғитлаш, «шарват» оқизишни кучайтириш ўрнига, кўпчилик колхозлардаги фосфор ўғитларни «ҳали ғўзага солиб бўлмайди» деган агрономияга қарши баҳона блан тўхтатиб қўйилган.

Колхозларда сиёсий-оммавий ишлар дуруст йўлга қўйилмаган. Колхозларнинг жуда кўпчилигида дала яслалари йўқ. Дам олиш вақтларида уларга газета ва журналлар ўқиб эшитдирилмайди. Колхоз дала шийпонида ҳеч қандай плакат ёки шиор йўқ.

Хуллос, Наманган областида ғўзанинг ҳосилига-ҳосил қўшадиган ҳозирги мас'улиятли кунларда иш жуда бўшашиб кетганлиги юқоридаги фактлардан аниқ кўриниб турипти. Шунинг учун ҳам биз Наманган пахтакорларига ғўза парваришидаги қолоқликни тугатиш, паст ғўзаларни яхши парвариш қилиш юзасидан тегишли маслаҳатлар бердик.

Бизнинг маслаҳатимиз шуки, Наманган пахтакорлари ЎзК(б)П Марказий Комитетининг ғўзани июль ва август ойларида «2,5—3 чопиқдан чиқариш» ҳақидаги топшириғини тўла адо этишлари керак. Июльда бажарилмай қолган ишларни август ойида зўр бериб амалга ошириш лозим. Ишни шундай ташкил қилиш керакки, областьдаги ҳамма трактор ва от культиваторлари сафарбар қилиниб, ғўзани пахта очилгунга қадар культивация қилишни давом эттириш зарур. Ғўза шу кечаю-кундузда қониб сув ичишни талаб қилади. Ҳозир ғўзани андак чанқатиб қўйиш ҳосилга жуда катта зарар эканини унутмаслик керак. Ғўзани қўшимча ўғитлаш ва чеканкани тезда ўтказиш лозим.

Наманган область партия ва совет ташкилотлари, МТС ва техника экинлари бўлимларининг ходимлари колхозларда ғўзанинг сўнгги парваришини большевикча тугаллаш учун барча колхозларнинг кундалик ва беш кунлик топшириқларини тўла ва ошириб бажаришларига эришмоқлари, Каганович номли колхоз чақириғи асосида социалистик мусобақани кенг қизитиб юборишлари керак. Биз мусобақадошларимиздан олинган мажбуриятни тўла адо этиш учун кучга-куч, ғайратга-ғайрат қўшиб ишлашни талаб этамиз.

Самарқанд область пахтакорларининг ўзаро текшириш бригада а'золари: Р. **Ортиқов** (ўзаро текшириш бригадасининг бошлиғи, Самарқанд область ижроия комитетининг раиси), **Отақул Умаров** (Пойариқ районидаги, Димитров номли колхоз раиси), **Жўраев** (Жиззах районидаги, Ленин номли колхознинг раиси), **Жамолов** (Қорадарё районидаги «Қизил аскар» колхоз ҳосилот советининг раиси), **Худойқулов** (Қорадарё районидаги, Карл Маркс номли колхозда бригада бошлиғи), **Усмонов** (Комсомол район партия комитетининг секретари), **Каримов** (Иштихон район партия комитетининг секретари).

Самарқанддаги 1-нчи сонли ўрта мактабда ўқувчиларнинг ёзги дам олиши жуда яхши уюштирилган. Яқинда мактабнинг ҳарбий машғулот раҳбари ўртоқ **И. Ахроров** болалар ўртасида отиш мусобақаси ўтказди. **Суратда:** (чапдан) ёш ўқчилар **Малик Тошхўжаев** ва **В. Архипов.** Улар отиш мусобақасида биринчиликни олдилар.

А. Кузьменко фотоси.
(ЎзТАГ фотохроникаси.

Янги ўқув йилига тайёрланиш даврида инспекторнинг вазифалари

Мактабларнинг янги ўқув йилига тайёргарлик кўриш даврида мактаб инспекторларининг роли жуда катта ва муҳимдир. Мактабларимизнинг самарали ишлаши инспекторларнинг ҳозирги кундаги яхши ташаббусига боғлиқ. Инспектор шу даврда доимо план асосида, чаққонлик ва усталик блан ишлаши керак.

Инспекторнинг биринчи галдаги вазифаси—ўтган ўқув йилининг якунларини чуқур таҳлил этиш, мавжуд бўлган нуқсонларни аниқлаш ва уларни такрорламаслик учун амалий чоралар кўришдан иборат.

ЎзССР Министрлар Совети ва ЎзК(б)П Марказий Комитетининг «Мактабларни янги ўқув йилига тайёрлашнинг бориши ҳақида»ги қарори, ЎзССР Маориф министрининг 1946-47 ўқув йилига тайёргарликдаги камчиликларни бартараф қилиш тўғрисидаги буйруғи—мактаб инспекторлари учун қўлланмадир. Улар шу кўрсатмалар асосида бутун мактаб ишини ривожлантиришлари лозим. Ўқув йилининг бошланишигача қолган вақт ичида мактаб инспекторлари бу соҳада нималар қилишлари зарур?

Даставвал, ўқитувчилар ёрдами блан ЎзССР Министрлар Совети ва ЎзК(б)П Марказий Комитетининг қарорини халқ оммасига етказиш, жамоатчилик ёрдами қанчалик аҳамиятга эга эканлигини тушунтириш ва оммани мактабларга ёрдам оилигига сафарбар қилиш керак. Аммо бу сафарбарликнинг ўзигина кифоя эмас. Инспектор якшанбаликларда шахсан ўзи қатнашиб, қилинаётган ишларнинг педагогик талабларга мувофиқлигини кузатиб турсин. Масалан, ясалаётган парталарнинг болалар ёшига мослиги, синф деворларининг бўёғи ва бошқаларни кўриб турсин.

Интернатларни ташкил этиш вақтида, уларни энг зарур бўлган жойларда бўлишини, ўқучиларга яхши моддий шароит туғдирилиши ва интернатга муҳтож етим ва қаровчиси бўлмаган болаларни биринчи галда ўрнатишни кузатиб борсин.

Бу йил республикамизда умумий мажбурий та'лим плани бажарилмади. Ўн минглаб болалар мактабдан четда қолди, ўқишни ташлаб кетучилар сони ҳам кўп бўлди. Бу соҳада мактаб инспекторлари талай иш қилишлари мумкин. Қишлоқ советлари қошидаги болаларни рўйхатга олиш комиссияларини уюштириб қўйибгина қолмай, уларга ёрдам кўрсатиш, иш планлари тузиб бериш, ўқитучиларни колхозларга бириктириш, рўйхатнинг боришини текшириб туриш ва инспекторнинг шахсан ўзи бир неча қишлоқ советидаги болалар сонини кўздан кечириб чиқиши керак.

Инспектор ўқитучиларнинг ҳам янги ўқув йилига ҳозирлигига, малака оширишкурсларининг самарали ишлашига э'тибор бериши керак. Шу курсларда ўқучиларни дарслик ва бошқа ўқув қуроллари блан та'минлаш, ўқитув сифатини текшириб туриш — инспекторларнинг вазифасидир. Ўқитучиларни тўғри жойлаштириш, ма'лумотларига мос вазифалар бериш жуда муҳим иш. Худди шу соҳада инспектор ўз маслаҳатларини берсин. Чунки у йил бўйи райондаги аҳволдан хабардор. Булардан ташқари, инспектор районга келган янги педагоглар блан суҳбатлашиб, уларга йўл-йўриқ кўрсатиши зарур. Мактаб планларини, директор, илмий бўлим мудири, синф раҳбарининг иш планларини ва ўқитучиларнинг ишлабчиқариш планларини ҳалитдан туза бошлаш ма'қул. Инспектор буларнинг ҳаммасига раҳбарлик қилиб, район педагогика кабинети блан маҳкам алоқада бўлиши керак.

Юқорида кўрсатилганлардан ташқари, инспекторнинг қиладиган ишлари кўп. Ҳарбир районда ўзига хос масалалар бўлади. Инспектор шуларнинг ҳаммасига раҳбарлик қилиб туради.

ПРИВЕС.

ЎзССР Маориф министрлиги мактаб инспекциясининг бошлиғи.

Париж Сулх конференциясида

ПАРИЖ, 3 август (**ТАСС махсус мухбиридан**). Конференциянинг иш тартиби масалалари блан шуғулланувчи комиссияда бугун эрталаб Сулҳ конференциясининг раиси масаласи яна муҳокама қилинди. Масала муҳокама қилиниши натижасида конференцияда ва унинг ташқарисида буюк давлатларнинг бирлигини бузишга интилаётган кучлар иш кўраётганлиги яна бир марта тасдиқланди.

Бундан олдин хабар берилганидек, кеча комиссия раиси Спаак раис масаласининг муҳокама қилинишини тўхтатиб, Ташқи Ишлар Министрлари Кенгашининг тавсияномасини овозга қўйишдан бош тортган эди. Спаак бунга конференция раислиги вазифасига комиссиядаги ба'зи а'золар томонидан номзод қилиб кўрсатилган Бидонинг фикрини эшитиш кераклигини баҳона қилди. Аммо бугун бу баҳонани ҳеч ким эсга олмади ва Бидонинг қандай йўл тутиши тўғрисида чурқ этилмади. Бу ерда ҳозир бўлган кишиларда масаланинг муҳокама қилиниши ба'зи бировларнинг кучларни янгидан тўдаларга ажратиш ва Ташқи Ишлар Министрлари Кенгашининг тавсияномасига қарши янги йўллар топиш мақсадида кечиктирилган экан, деган таассурот қолдирди.

Мажлис бошланиши бланоқ Голландия вакили раислик вазифасини Франция вакилига топшириш тўғрисидаги ўз таклифини қайтиб олганлигини билдирди ва иш тартиби ҳақидаги қоидаларда фақат конференция раис сайлайди деб кўрсатилсин деган фикрни баён этди. Бу вакил конференция Ташқи Ишлар Министрлари Кенгашининг а'зоси бўлган мамлакатлардан 5 раис сайлашига яна қаттиқ қаршилик билдирди. Унинг таклифини кечагидек бугун ҳам дарҳол Янги Зеландия вакили қувватлади.

Чехословакия вакили бунга қаршилик билдирди. Чехословакия вакили янгидан киритилган тузатиш масалани равшанлаштирмайди ва раис масаласини очиқ ҳолида қолдиради, деди. «Афсуски, биз иш тартиби ҳақидаги масалани уч кундан буён муҳокама қилаётирмиз,—деди у,— ва мен бу ерда айтилган сўзларда, конференциянинг ялпи мажлисларида якдиллик блан бир қарорга келиш тўғрисида қайта-қайта билдирилган истакларни сезмаётирман. Бундан ба'зи сўзларни мустасно қилиш мумкин». Чехословакия делегацияси сулҳ шартномалари лойиҳаларини тайёрлаган Ташқи Ишлар Министрлари Кенгашининг конференцияда Ташқи Ишлар Министрлари Кенгашида қатнашаётган буюк давлатларнинг вакиллари навбат блан раислик қилсин, деган тавсияномасини қувватлади.

Бельгия ва Бразилия вакиллари Голландия делегациясининг таклифига қўшилдилар.

Шундан сўнг совет делегациясининг раҳбари Молотов сўз олиб, Ташқи Ишлар Министрлари Кенгашининг таклифини ёқлади. Молотов бундай деди: Бу таклиф бундан уч ҳафта бурун Франция, Қўшма Штатлар, Буюк Британия, Совет Иттифоқи вакиллари томонидан ана шу Люксембург саройининг ўзида якдиллик блан қабул қилинган эди. Бу таклиф сулҳ шартномаларининг лойиҳаларини тайёрлаган Министрлар Кенгашининг а'золари бу қарорлар учун мас'улиятни ўз зиммаларидан соқит қилмай, балки, аксинча ана шу қарорларни тушунтириш ва конференцияда уларнинг тўғри англанишни учун ёрдамлашишга интилганликларини кўрсатади.

Аммо бу комиссиянинг мажлисида биз бир мунча бошқача аҳволни кўраётирмиз. Франция вакили Министрлар Кенгашининг тавсияномасини ёқлаб фикр билдирган эди. Бу ерда Франция вакилини кенгашнинг бошқа а'золаридан ажратиб, уларга қарши қўйишга уриниб кўрдилар. Америка Қўшма Штатларининг вакили Бирнс кеча менга, — деди Молотов, — бундан кейин ҳам ана шу қарорни ёқлаб овоз беражагини айтди. Бу ерда биз Буюк Британия вакили Макнэйлнинг кеча аввало бу яхши қарор деб э'тибор этса ҳам, сўзининг охирида эса, барибир бу қарорга қарши гапирганлигини эшитдик. Унинг сўзидаги мантиқни англаш қийин, аммо ҳар ҳолда бизнинг ҳаммамиз Макнэйлнинг бу ерда қабул қилиниши мумкин бўлган яхши қарор деганлигини унутганимиз йўқ. Совет Иттифоқининг вакили ана шу қарорни кеча ва ундан олдин ҳам қувватлаганидек, яна қувватлаши керак деган фикрни билдирди.

Молотов Голландия вакилининг таклифига тўхталиб, бундай саволни ўртага қўйди: Голландия вакили нима учун бу қарорнинг қабул қилинишига қарши бормоқда, унинг турли-туман баҳоналар келтириб, Ташқи Ишлар Министрлари Кенгашида қабул қилинган қарорни албатта бузишга интилаётганлигининг сабаби нима? Молотов, бу йўл халқаро афкор оммани ҳозирданоқ жуда таажжублантираётганлигига э'тиборни жалб этди. Афкор оммада Министрлар Кенгаши а'золаридан бирини унинг бошқа а'золарига қарама-қарши қўйиш, низо' чиқариш учун йўл топиш ва бу йўлдан кўпроқ фойдаланиш кимгадир зарур экан деган таассурот қолаётир.

Ўртоқ Молотов бундай саволни ўртага қўйди: «давлатлар ўртасида низо' чиқариш учун йўл топиш, бу йўлдан кўпроқ фойдаланиш, бир давлатни иккинчи давлатга қарама-қарши қилиб қўйиш истаги — катта ва кичик давлатларнинг қандай манфаатларига, ё бўлмаса, айтайлик Голландиянинг қандай алоҳида манфаатларига жавоб беради, буни жамоатчиликка қандай тушунтириш мумкин? Халқаро афкор омма олдида Голландия вакили ёки бошқа мамлакатларнинг вакиллари бу масалада бундай йўл тутиб, қандай манфаатни кўзлаётир деган савол туғилади. Голландия вакилини Ташқи Ишлар Министрлари Кенгашининг қарорини бекор қилиш йўлида уринишга Голландиянинг қандай миллий манфаатлари мажбур этади? Мен бу ерда Ташқи Ишлар Министрлари Кенгашининг таклифи бирон катта ёки кичик давлатнинг миллий манфаатларига зид келганлигини жамоатчиликка кўрсатадиган да'вони эшитмадим. Менингча,—деди Молотов,— биз афкор оммани ҳайратга солишдан эмас, аксинча афкор оммада конференциямизнинг давомида қабул қилинаётган таклифлар қайси манфаатлар нуқтаи назаридан қабул қилинаётганлиги ҳақида тўғри тасаввур ҳосил қилдиришдан манфаатдордирмиз».

Молотовнинг айтишича, Министрлар Кенгашининг таклифлари афтидан катта давлат вакилларини ҳам, кичик давлат вакилларини ҳам қаноатлантиради. Жумладан Норвегия, Чехословакия, Югославия ҳамда бошқа ба'зи кичик мамлакатларнинг вакиллари бу таклифларни қувватлаётирлар. Шуларнинг ҳаммасини назарда тутиб, Совет делегацияси Министрлар Кенгашининг таклифини ёқлайди. Молотов конференцияда қатнашаётган ба'зи давлат вакилларининг Министрлар Кенгашида қабул қилинган қарорларни бузиш йўлидаги найрангларини тамомила рўйрост ўртага қўйди. Ўртоқ Молотовнинг сўзи конференция қатнашчиларида катта таассурот қолдирди.

Буюк Британия вакили Макнэйл кечаги сўзида айтган қарама-қарши фикрини тушунтириб беришга уриниб, масалани яна кўпроқ чигаллаштириб юборди ва айни вақтда Ташқи Ишлар Министрлари Кенгашининг тавсияномасини ҳам ва тузатиш киритиш тўғрисидаги таклифни ҳам ёқлажагини билдирди. Макнэйл, шотландияли бўлганлигим учун мени танбал десалар бу, менга тушинарли эди, аммо мантиқсиз деган айбни қабул қила олмайман, чунки бу ғоят катта айбдир, деб ўзини оқлади. Шундан сўнг Макнэйл мен шундай бўлса ҳам, Министрлар Кенгашининг таклифини ёқлаб овоз бераман, деб тутган йўли мантиқли эканлигини намойиш қилиб кўрсатди. Австралия вакили бунга қарши Макнэйлни ... масалага метофизик руҳда қараётир, деб айблади.

Икки кундан буён индамай келаётган Америка делегациясининг раҳбари Бирнс ниҳоят сукутни бузиб, сўзга чиқди. Бирнс кеча Молотов блан суҳбат қилган вақтида Министрлар Кенгашининг таклифини ёқлаб овоз бераман деганлигини тасдиқлади. Шунинг блан бирга, Бирнс иш тартиби ҳақидаги масалада Қўшма Штатларнинг вакиллари нима учун ўзларини Министрлар Кенгашининг таклифлари блан боғлиқ деб ҳисобламасликларининг сабабини тушунтириб беришга уриниб кўрди.

Сўнгра Голландия вакили сўзга чиқиб, «Голландия сра давлатлар ўртасида низо' чиқариш ниятида эмас» деган бесўнақай да'вони кўтариб чиқди. Канада вакили Голландия вакили томонидан киритилган тузатиш кўпчилик овозни олишига кўз етмайди деб Министрлар Кенгашининг қарорларини ёқлаб овоз беражагини айтди. Хитой вакили ҳам шу руҳда фикр билдирди. Янги Зеландия вакили Голландия вакили томонидан киритилган тузатишни ёқлади.

Польша вакили Виневич вакилларни халқаро ҳамкорликни мустаҳкамлашга чақирди. Виневич конференция сулҳ шартномалари тузилишига тааллуқли бўлган бирқанча мураккаб масалаларни ҳал қилиши керак эканлигини эслатиб ўтди ва раис масаласини яна муҳокама қилиб ўлтирмасдан, Ташқи Ишлар Министрлари Кенгашининг тавсияномасини қабул қилишни таклиф этди.

Музокаралардан сўнг Голландия делегацияси томонидан киритилган тузатиш овозга қўйилди ва 8 овозга қарши, 12 овоз блан рад этилди. Бир мамлакат вакили бетараф қолди. СССР, Франция, Буюк Британия, Америка Қўшма Штатлари, Хитой, Польша, Чехословакия, Украина, Белоруссия, Югославия, Норвегия, Канада вакиллари қарши овоз бердилар; Голландия, Бельгия, Австралия, Жанубий Африка Иттифоқи, Янги Зеландия, Ҳиндистон, Греция, Бразилия вакиллари тузатишни ёқлаб овоз бердилар. Ҳабашистон делегацияси бетараф қолди.

Шундай қилиб, Министрлар Советидаги ба'зи а'золарнинг икки ёқлама йўл тутишига қарамай, Министрлар Совети томонидан чиқарилган қарорни шубҳа остига солиб қўйиш йўлидаги уриниш бу сафар ҳам муваффақият қозона олмади. Бундай ҳол иккинчи марта юз бераётир.

Шундан сўнг комиссия конференциянинг иш тартиби ҳақидаги қоидаларнинг навбатдаги бобларини муҳокама қилишга киришди. Конференция а'зоси бўлмаган Италия, Румония, Булгория, Венгрия, Финляндия ва бошқа мамлакатларни ўз фикрларини баён этиш учун конференцияга да'ват этиш тартиби ҳақида Министрлар Советининг таклифи музокарасиз қабул қилинди. Конференция рус, инглиз, француз тилларини конференциянинг расмий ва иш олиб борувчи тили деб тасдиқлади.

Ташқи Ишлар Министрлари Кенгашининг конференция ва комиссиялардаги ма'мурий ҳамда иш олиб борувчи секретариатларнинг состави тўғрисидаги тавсияномалари қабул қилинди.

(ДАВОМИ ТЎРТИНЧИ БЕТДА)

Бир спектакльнинг тақдири

ТЕАТР

Рецензиялари одатда бирор асар саҳнага қўйилганда янги спектакльга бағишлаб ёзадилар. Лекин биз бу ерда эски асар ва саҳнада бирнеча йил умр кўрган спектакль ҳақида гапирамиз. Ажабланмангиз: бунинг сабаби бор.

Чинакам баркамол асар ва яхши спектакль сра эскимайди. «Гамлет» юз йиллардан бери саҳнада. Унинг томошабинлари сра камайгани йўқ. Агар бу олижаноб трагедия муносиб ижро этила борса, унинг томошабинлари тобора кўпая боради. «Майсаранинг иши» ҳам ўзининг халқчиллиги, реальлиги ва бадиий-ижтимоий аҳамияти блан узоқ умрли ва севимли асарлардан бири. Муқимий номли театр коллективи бизда қарийб ягона бўлган бу комедияни бундан бир неча йил олдин саҳнага қўйганда, спектакль жамоатчиликнинг юксак баҳосига сазовор ва томошабинга манзур бўлган эди.

Бироқ, театр коллективи премьера кунларидаги баҳо ва олқишларни қабул қилиб, спектакльнинг келажак тақдири ҳақидаги мас'улиятни бошдан соқит деб билди. Коллектив, премьера —спектакль муваффақиятининг чўққиси, деб тушинди, премьера—ижодий ўсишларнинг фақат бошланиши эканини, унинг муваффақияти спектакль сайин ўсиб бориши кераклигини англамади. Постановка борган сари сифатсизланиб, муваффақиятларини йўқота борди. Ижро этучилар бу спектакльда ижодий иш тамом бўлди, энди фақат техника жиҳатигина ижро этишгина қолди, деб образларни тобора ижодий камолга етказиш ўрнига, совуққонлик, ҳафсаласизлик ва мас'улиятсизлик йўлига кирдилар. Уларнинг саҳнада мажбур бўлиб ўйнаётгани (ижодий интилиш бўлмаса, шундай бўлади) томошабинга кун сайин очиқроқ кўрина бошлади. Спектакльнинг томошабинлари тобора камайди. Коллектив «Майсаранинг иши» эскиб қолди деган фикрга келди, бу эса ижрочиларнинг иш сифатини яна ҳам пасайтирди. Спектакльнинг дастлабки шуҳрати йўқолди.

Бунга асар айбдорми? Чиндан ҳам, Муқимий номли театрнинг 29 июльдаги спектаклида Ҳамза асарининг на лаззати, на та'сири, на мазмуни, на ғояси қолган! Артистларнинг ҳатти-ҳаракатида ўтакетган ҳафсаласизлик ва мас'улиятсизлик ҳукм суради. Ижро этучилар асарнинг темпераментини ва гўзал тилини ўз кайфиятларига қараб, истаганларича ўзгартирдилар, истаганларича буздилар.

Чўпон ролини бажарувчи артистнинг товуши бўғилиб қолган экан, персонажлар чўпон блан учрашганда, овоз бўғилиши мавзу'ида маза-бемаза сўзлар блан истаганча сўзлашиб олдилар.

Асарни ножўя сўзлар блан, спектакльни ўхшовсиз мезансценалар блан тўлдириш зарурмиди? Шарқда донғи кетган бу асарнинг ҳажвий та'сири қани? Мулладўстнинг кавушни оёғига илиб, 5—6 марта деворга уриши ҳам сан'атга кирадими? Асардаги ифлос ниятли амалдор ва руҳонийларнинг типик вакиллари, меҳнаткаш халқдан чиққан ўткир ақлли, соф кўнгил одамлар қани? Бири рангсиз ва жонсиз, бир-биридан ажратиб бўлмайдиган даражага келтирилган. Қози, Рўзи-а'лам ва Махсумчаларнинг жирканчлигини фош қилучи сўнгги парда тартибсиз бир ғалаёнга айлантирилган. Бунда ҳамзача фош қилучилик ва ўткир та'сир ҳафсаласиз артистларнинг кириш-чиқиши блан алмаштирилган. Музика блан ашулачиларнинг ўзаро жўр келолмаслиги, халқ қўшиқларининг қунтсиз айтилиши каби камчиликлар коллективнинг ожизлигидан эмас, балки э'тиборсизликдан ва коллективда томошабинга нисбатан самимий ҳурмат ҳисси йўқолганлигидан дарак беради. «Майсаранинг иши»ни ижро этучилар севимли драматургнинг ша'нига ва халқнинг унга бўлган соф муҳаббатига иснот келтириш учун эмас, ўзбек адабиёти дурдоналарини театр сан'ати орқали оммаининг доимий мулки қилиб қолдириш учун да'ват этилгандир. Ниҳоят, театр коллективи ўз ша'ни ва қадри учун курашмоғи керак. Муқимий номли театр «Тоҳир ва Зуҳра», «Баядера» каби асарларни муваффақият блан саҳнага қўйган, бунинг устига ўз тарихини «Майсаранинг иши» асарини саҳнага қўйиш блан бошлаган республика театридир.

Премьера муваффақиятли қабул этилди — энди танқид палласи ўтди, деган кайфият театр учун зарарлидир. Театр коллективи ижодий меҳнатни бир нафас ҳам тўхтатмаслиги керак. Унинг кундалик ҳаёти ижодий интилиш блан ўтиши зарур.

Асқад МУХТОР.

ПАРИЖ СУЛХ КОНФЕРЕНЦИЯСИДА

(БОШИ УЧИНЧИ БЕТДА)

ПАРИЖ, 3 август (**ТАСС махсус мухбиридан**). Конференция ялпи мажлисининг бугун кечқурунги ўлтиришида Ҳиндистон вакили Рунгандан сўзга чиқди. Рунгандан сўз орасида, гарчи конкрет ҳеч нима айтмаган бўлса ҳам, Ташқи Ишлар Министрлари Кенгашининг иш усулларига рози эмаслигини билдирди.

Греция вакили Цалдарис ўз сўзида бировларнинг ерини босиб олиш да'воларидан иборат бутун бир программани баён қилди. Цалдарис ҳаммага ма'лум бўлган фактларни қўпол равишда бузиб тасвирлаб, фашист золимларнинг биринчи қурбонларидан бири бўлган Албанияни агрессия қатнашчиси деб кўрсатишга уриниб кўрди ва шу асосда Албаниянинг ажралмас қисми бўлмиш Шимолий Эпирни Грецияга қўшишни талаб қилди. Цалдарис шунинг блан бирга агрессорларга қарши қаҳрамонона курашиб, Бирлашган миллатлар оиласига кириш ҳуқуқини олган Албаниянинг чегараларига тааллуқли масалалар умуман Париж конференциясида муҳокама қилинмаслиги кераклигини афтидан унутиб қўйган бўлса керак. Цалдарис Булғор территориясига нисбатан ҳам ана шундай асоссиз да'воларни кўтариб чиқди.

Конференция қатнашчилари Украина ССР делегациясининг раҳбари Мануильскийнинг сўзини зўр диққат блан тингладилар. Мануильский ўз сўзида территория жанжалларини тўғри ҳал қилиш ва давлатлар ўртасидаги чегарани халқларнинг яхлит ерини бўлакларга ажратиб ташламайдиган тарзда белгилаш — адолатли тинчлик ўрнатиш шартларининг бири эканлигини уқдириб ўтди. Нотиқ мен бу сўзни айтиш блан, жумладан Юлия Ўлкаси ва Триестни кўзда тутаётирман, деди. Украина делегацияси конференциянинг муваффақият қозонишни учун, Триестни унинг атрофидаги территориялар блан бирга халқаро тасарруфга бериш тўғрисидаги қарорларни қувватлашга тайёр. Аммо, Украина делегацияси бу масалада бир қанча э'тироз билдиради.

Мануильский тарихий ва иқтисодий нуқтаи назардан қараганда бир бутун область бўлмиш Юлия Ўлкасининг Ташқи Ишлар Министрлари Кенгашининг қарори блан 3 қисмга, я'ни: Италия, Югославия қисмига ва халқаро тасарруфга бериладиган қисмга ажратилганлигига конференциянинг э'тиборини жалб этди. Шунинг блан бирга Адриатик денгиздан Австрия чегарасигача чўзилган ва 66 минг словен ҳамда фақат 21 минг итальян яшайдиган доира Италияга ўтади. Бунда Горица Юлия Ўлкасининг Шимолий қисмидан ажратиб қўйилади. Ҳолбуки, Горица Юлия Ўлкаси учун минг йиллардан буён муҳим ма'мурий ва хўжалик маркази бўлиб келган ҳамда унда ҳамиша словенлар яшаган.

Украина делегациясининг фикрича, башарти Триестни ва унинг атрофидаги районни халқаро тасарруфга берилишини конференция ма'қуллайдиган бўлса, у ҳолда бу территориянинг тартиб-низоми ҳақидаги жуда муҳим масала пайдо бўлади. Триест блан Югославия ўртасида иқтисодий ва сиёсий соҳада му'тадил муносабат ўрнатиш мақсадида, шунингдек Триестни иқтисодий жиҳатдан тараққий этдириш учун қулай шароит туғдириб бериш мақсадида бу тартиб-низомга Триест блан Югославия ўртасида бож битими тўғрисидаги моддани киритиш зарур бўлур эди. Бундай битимнинг тузилиши Триестнинг Болқон мамлакатлари блан ҳам, шунингдек Марказий Европа мамлакатлари блан ҳам савдо муносабатларини анчагина енгиллаштиради. Айни вақтда бу битим Триест саноатига ўз маҳсулотини Югославияга сотиш имкониятини беради. Триестни бутун Марказий Европа блан боғлайдиган жуда муҳим темир йўллар Югославия территорияси орқали ўтиши, бу таклифни қувватлайди. Триест Италия томонидан босиб олинганига қадар темир йўлда ташилган барча юкларнинг 93 проценти ана шу йўл орқали ўтган эди.

Мануильский ўз сўзини давом этдириб, Триест темир йўллари, почта ва телеграфни бошқарадиган бирлашган идора та'сис этилиши мақсадга мувофиқ бўлур эди, деди. Бундан бошқа чораларни кўриш, чунончи: Эркин Триест территориясида блан Югославияда бир хил пул системаси ўрнатиш мақбул бўлур эди. Эркин шаҳар бўлган Данциг блан Польша ўртасидаги муносабатларни белгилаган низомга ўхшаш, Триестнинг ташқи муносабатлар масаласидаги ваколатини Югославияга бериш керак. Триест блан Югославия ўртасида анз шундай мустаҳкам иттифоқ ўрнатилиши, Болқоннинг бу районини иқтисодий жиҳатдан янгидан бўлиб юборишнинг оғир оқибатларига ма'лум даражада барҳам бериш ва Европанинг бу қисмида му'тадил савдо ва хўжалик муносабатлари ўрнатиш учун шароит яратиб беради.

Мануильский славян халқлари ўртасидаги дўстликнинг аҳамиятини уқдириб ўтди. Бу дўстлик жанг майдонларида тўкилган қон блан мустаҳкамлангандир. Бу дўстлик Шарқий Европада мустаҳкам тинчлик ўрнатиш учун зўр воситадир ва айни вақтда умумий тинчликнинг муҳим омилидир.

Украина вакили конференция иши натижасида жаҳондаги халқларнинг умид ва орзулари қондирилади деб ишонч билдирди. Жаҳондаги халқларнинг умид ва орзулари Генералиссимус Сталиннинг ажойиб сўзларида, я'ни миллатлар ҳам, армиялар ҳам янги урушга интилмайдилар, улар тинчликни истайдилар ва тинчликни та'минлашга интиладилар, деган сўзларида ёрқин суратда ифодаланган эди.

Конференциянинг ялпи мажлисида Бельгия вакили Спаак ҳам сўзга чиқди. Спаак Ташқи Ишлар Министрлари Кенгаши гўё ўз таклифларини конференцияга мажбуран қабул қилдирмоқчи бўлаётир деб ва шу сабабли унинг ўзи томонидан тамомила ўйлаб чиқарилган да'вога амал қилиб, кичик мамлакатларни ҳурмат қилишга чақиради.

Жанубий Африка Иттифоқи вакилининг қисқача сўзидан кейин мажлис ёпилди. Бу сўз блан конференцияда умумий мунозаралар тугади.

Конференциянинг муваққат раиси Бидо конференциянинг навбатдаги ялпи мажлиси иш тартиби масалалари блан шуғулланучи комиссия ўз ишини тугатгандан кейин тўпланади ва иш тартиби тўғрисидаги қоидаларни пленумнинг тасдиқига киритажагини э'лон қилди.

ПАРИЖ, 5 август (**ТАСС махсус мухбиридан**). Иш тартибига доир масалалар блан шуғулланучи комиссия бугун эрталабки ва кечки мажлисларида иш тартиби тўғрисида Ташқи Ишлар Министрлари Кенгаши тавсия қилган қоидаларнинг 6-нчи бобини кўриб чиқишни давом эттирди. Бу масала 3 август, шанба куни кўрила бошлаган эди. Бу боб иш тартибига доир масалалардан бошқа конференцияда ҳамма асосий масалаларни конференция вакиллари томонидан бериладиган овозларнинг учдан икки қисми миқдоридаги кўпчилик блан ҳал этишни кўзда тутади. Бу боб дастлабки муҳокама вақтидаёқ қизғин мунозараларга сабаб бўлди.

Комиссия э'тиборига бирқанча тузатишлар тақдим этилди, шу жумладан Голландия делегациясининг оддий кўпчилик товуш блан овозга қўйиш тўғрисидаги тузатиши ва Буюк Британия делегациясининг конференция пленумининг тавсияномалари икки хил бўлсин, я'ни овозларнинг учдан икки қисми миқдоридаги кўпчилик блан қабул қилинган тавсияномалар ва овозларнинг учдан икки қисмидан кам, аммо ярмидан кўп овоз олган тавсияномалардан иборат бўлсин деган тузатиши тақдим этилди. Буюк Британия делегацияси иккала хилдаги тавсияномалар Ташқи Ишлар Министрлари Кенгаши муҳокамасига тақдим этилган эди, деди. Британия делегациясининг таклифи аслда, овозларнинг оддий кўпчилиги блан ҳал этиш йўлидаги уринишнинг қўпол ниқобланган бир шаклидир.

Жанубий Африка Иттифоқининг вакили ҳар хил рақамлар келтириб, гўё оддий кўпчилик овозларнинг учдан икки қисми миқдоридаги кўпчиликка нисбатан демократлироқ бир усул деб комиссия а'золарини шунга ишонтирмоқчи бўлди. Унинг айтишича, гўё «тўрт улуғ давлат, илгари қабул қилинган қарорларга амал қилишлари лозим бўлганлиги сабабли, ўз фикрларини эркин ифода қилиш имкониятидан маҳрум» эмиш, фақат 17 давлатгина бундай имкониятга эга эмиш. Жанубий Африка вакилининг айтишича, овозларнинг учдан икки қисми миқдоридаги кўпчилик блан ҳал этиш аслда оддий кўпчилик овоз блан ҳал этишнинг худди ўзгинаси эмиш. Аммо нотиқ ўзининг хулосаларига хилоф суратда, Голландия делегациясининг оддий кўпчилик тўғрисидаги таклифини ёқлаб овоз беришни таклиф қилди.

Бразилия, Голландия, Янги Зеландия вакилларининг нутқлари Ташқи Ишлар Министрлари Кенгашининг қарорларига қарши ташкилий суратда қилинган бир ҳуруж бўлди.

Югославия вакили Кардель сўзга чиқиб, бундай ярамас методларни асосли суратда танқид қилди.

— Ба'зи нотиқлар, — деди Югославия вакили, — овозларнинг учдан икки қисми миқдоридаги кўпчилик демократия принципларига тўғри келмайди ва оддий кўпчилик демократияга мувофиқроқ келади деб да'во қилдилар. Бундай йўл жуда ғалати йўлдир. Тинчликнинг тақдирига доир масалалар ҳал қилинаётган конференцияда овозларнинг учдан икки қисми принципини қўллаиш керак, чунки бундай муҳим масалаларни оддий кўпчилик овоз блан ҳал этиш тинчликнинг тақдири блан ўйнашиш бўлур эди.

Париж конференцияси қабул қиладиган қарорлар провардида нотўғри бўлса, уларни тузатиш осон бўлмайди. Конференциянинг қарорлари кўп халқларнинг тақдирини неча ўн йиллаб олдин белгилайди. Ўтмишда сулҳ конференцияларининг қарорлари янги урушлар блан бирнеча марта «тузатилган» эди. Европа Версаль шартномасининг хатолари учун кўп кулфат чекди. Бундай хатолик такрорланмаслиги керак.

Югославия вакили гўё овозларнинг учдан икки қисми миқдоридаги кўпчилик блан ҳал этиш катта давлатларнинг кичик давлатларга нисбатан устун бўлишига йўл очади деган далилни рад этди, бу далилни юзаки ва сун'ий бир далил деб атади.

Югославия вакилининг фикрича Ташқи Ишлар Министрлари Кенгаши бирқанча яхши қарорлар қабул қилди. Шу блан бирга ба'зи масалалар ҳал этилмай қолди. Сулҳ конференциясининг вазифаси катта давлатлар ўртасида чиққан ихтилофларни кучайтириш эмас, балки, аксинча, ихтилофли масалаларда умумий бир фикрга келиш йўлини топишдан иборатдир.

Асрлар бўйи итальянлар ва немислар зулми остида жафо чеккан кичик югослав халқи Сулҳ конференциясининг адолатли қарорлар чиқаришини кутмоқда. Афсуски, — деди Югославия вакили Австралия вакилининг нутқларидан бирига ишора қилиб, — конференцияда халқларнинг чегаранинг қайси томонида яшови улар учун фарқсиздир, дейилди. Бундай гап кичик халқларни эзиш учун бир баҳона бўлиши мумкин, халос.

Югославия Ташқи Ишлар Министрлари Кенгашининг ба'зи таклифларига қарши э'тироз билдиради. Аммо Югославия делегацияси, умуман бу таклифлар тинчлик ишига катта ҳисса қўшади, деб э'тироф қилади. Югославия делегацияси Ташқи Ишлар Министрлари Кенгашининг овозларнинг учдан икки қисми миқдоридаги кўпчилик блан қарор қабул қилиш ҳақидаги таклифини ёқлайди.

Польша вакили Ржимовский бу тавсияномага қарши гапирган нотқларнинг ҳаммаси демократия манфаатлари тўғрисида дабдаба блан сўзлаганликларини айтди. Аммо ҳарбир кишига равшанки, деди у, демократия узоқ давом этадиган тинчлик асосида бўлиши мумкин, узоқ давом этадиган тинчлик эса улуғ давлатларнинг дўстона ҳамкорлиги асосидагина бўлиши мумкин. Узоқ давом этадиган тинчликни ўрнатиш ва демократияни мустаҳкамлашдан манфаатдор бўлган кишиларнинг ҳаммаси улуғ давлатларнинг ўзаро келишиб чиқарган қарорларини бузмасликлари, балки бу қарорларни сўзда эмас, балки амалда қувватлашлари керак. Польша делегацияси шунга биноан Ташқи Ишлар Министрлари Кенгашининг тавсияномалари қабул қилинсин деган фикрни изҳор қилади ва бу тавсияномани бевосита ёки билвосита бузадиган тузатишларни рад этади.

Чехословакия вакили Клементис муҳокама қилинаётган масаланинг ғоят муҳимлигини сўзлади. Шуни эслатиб ўтиш керакки, деди Чехословакия вакили, Ташқи Ишлар Министрлари Кенгаши сулҳ шартномалари лойиҳаларининг ҳамма моддалари юзасидан ҳам келишиб қарор чиқарди деб бўлмайди. Табиий, бошқа ҳамма мамлакатларнинг вакиллари сингари Улуғ давлатларнинг вакиллари ҳам бу масалаларни муҳокама қилишда қатнашадилар, ўз фикрларини бемалол изҳор қилиб, шунга мувофиқ овоз бера оладилар. Ниҳоят, шуни назарда тутиш керакки, конференция Молотов таклиф қилган ва иш тартиби масалалари блан шуғулланучи комиссия қабул қилган тузатишга мувофиқ, сулҳ шартномалари блан боғлиқ бўлган бирқанча қўшимча масалаларни муҳокама қилиш имконига эга бўлади. Бу масалаларни муҳокама қилиш вақтида Улуғ давлатларнинг вакиллари ҳам алоҳида қарорларга амал қилишлари шарт эмас.

Клементис Буюк Британия делегацияси таклиф қилган тузатиш тўғрисида гапириб, бу тузатиш асла Голландия делегацияси таклиф қилган тузатишдан фарқ қилмайди, деб комиссия қатнашчиларининг э'тиборини шунга жалб этди. Британия делегациясининг киргизган тузатиши ниқобланган ҳолда қарорларни оддий кўпчилик блан қабул қилишни кўзда тутади.

Чехословакия делегациясининг фикрича, Министрлар Кенгашининг таклифи қабул қилинмаса, бу ҳол конференциянинг бутун ишига ёмон та'сир қилади. Конференция қатнашчиларининг бирлигига қарши ҳар қандай найранг учун кенг йўл очилади. Агар тавсияномаларни 10 овозга қарши 11 овоз блан, я'ни оддий кўпчилик блан қабул қилиш мумкин бўлса, у ҳолда мазкур тавсияномаларни қабул қилишда якдилликни та'минлашга зарурат қолмайди, қабул қилинган қарорлар учун жавобгарлик камаяди. Чехословакия делегацияси Ташқи Ишлар Министрлари Кенгашининг овозларнинг учдан икки қисми миқдоридаги кўпчилик тўғрисидаги таклифини қабул қилишни ёқлайди.

Бельгия вакили Ташқи Ишлар Министрлари Кенгашининг таклифига қарши чиққан кишиларга қўшилди.

Буюк Британия вакили Макнэйл овозларнинг иккидан уч қисми миқдоридаги зарур кўпчилик блан чиқарилмайдиган қарорнинг обрўси қолмайди деб, Голландия делегациясининг оддий кўпчилик блан овозга қўйиш тўғрисидаги тузатишига қарши овоз беражагини айтди. Макнэйл Министрлар Кенгаши шарафига шундай та'зим қилиш блан бирга ўз фикрига тўғридан-тўғри қарши чиқиб, Британия делегацияси ўз таклифини қувватлайди, деди. Бу таклиф Ташқи Ишлар Министрлари Кенгашининг таклифига очиқдан-очиқ хилофдир. Макнэйл айтдики, Британия делегацияси Ташқи Ишлар Министрлари Кенгаши овозларнинг учдан икки қисми миқдоридаги кўпчилик блан қабул қилинган қарорларни ҳам, овозларнинг оддий кўпчилиги блан қабул қилинган тавсияномаларни ҳам қараб чиқиши керак, деб талаб қилади. Изоҳга ҳожат йўқ!

Америка Қўшма Штатлари делегациясининг бошлиғи Бирнс ҳам даставвал Голландия делегациясининг киргизган тузатишига қарши бирқанча жиддий далиллар келтирди. Муҳокама давомида Голландия делегациясининг киргизган тузатишининг қабул қилиниш эҳтимоли кам эканлиги аниқ бўлиб қолган эди. Бирнс айтдики, овозларнинг учдан икки қисми миқдоридаги кўпчилик блан қабул қилинган тавсияномалар конференция қатнашчилари ўртасидаги ҳамжиҳатликни мустаҳкамлайди ва Ташқи Ишлар Министрлари Кенгаши а'золарининг кўпроқ э'тибор қилишига сазовор бўлади. Аммо Бирнс шундаёқ мантиққа риоя қилмай, гарчи Буюк Британия делегациясининг таклиф қилган тузатиши блан Голландия делегациясининг киргизган тузатиши ўртасида муҳим бир фарқ бўлмаса ҳам, Буюк Британия делегациясининг тузатишини ёқлаб овоз беражагини айтди.

Бирнс, бундан бирнеча кун аввал Канада вакили Маккензи Кингнинг Ташқи Ишлар Министрлари Кенгаши таклиф қилинган тавсияномаларни қараб чиқиш учун конференция кунларида мажлис қилиб турсин деган таклифини эсга тушириб, бу таклифга қўшилганлигини билдирди.

Хитой вакили тавсияномалар овозларнинг мутлоқ кўпчилиги блан, я'ни конференцияда ҳозир бўлган барча вакиллар берадиган овозининг ярмидан кўпроқ бўлиши блан қабул қилиниши керак деган фикрни билдирди. Хитой вакили Британия делегациясининг киргизган тузатишини ҳам ёқлаб овоз беришга тайёр эканлигини айтди.

ҚАВОМССАЛТАНА СЎЗИ

ТЕҲРОН, 3 август (ТАСС). Теҳрон радиоси бош министр Қавомссалтана нутқининг қуйидаги мазмунини эшиттирди:

— Эроннинг янги ҳукумати келгуси ишида давлатимизнинг тараққиётини ва осойишталигини та'минлашга қаратилган ҳамда демократия принципларига асосланган барча зарур ислоҳот ва тадбирларни қаттиқ қўллик блан оғишмай амалга оширмоқчи. Мамлакатнинг ички ҳаётида бу тадбирлар қуйидаги асосий моддалардан иборатдир.

1. Техниканинг энг янги муваффақиятлари асосида миллий экономика, миллий сармоя ва миллий саноатни вужудга келтириш ҳамда мамлакатнинг ўзида ишлаб чиқариладиган маҳсулотни кўпайтириш. 2. Умумий та'лим. 3. Ер ислоҳотини амалга оширишни давом эттириш. 4. Ишсизликни тугатиш ва мавжуд қонунлар асосида ишчиларнинг моддий-маиший аҳволини яхшилаш. 5. Давлат маблағларини сарфлашни қаттиқ планлаш ва назорат қилиб туриш.

Ташқи сиёсатимизнинг асосий вазифаси барча халқлар блан, айниқса Россия, Англия ва Америка Қўшма Штатлари блан, Бирлашган Миллатлар Ташкилотлари қабул қилган принципларга тўла мувофиқ равишда ва давлатимизнинг бутунлигини ва мустақиллигини сақлаш мақсадини кўзда тутиб, чинакам дўстона муносабатлар ўрнатишдан иборатдир. Ўтмишда, деб уқдириб ўтди бош министр, мамлакатимизда тескаричилар ва халқ душманлари қўпоручилик ишлари олиб борган эдилар. Келгусида бирон йўл блан мамлакатда осойишталикни бузадиган ҳамма кишиларни ҳукумат жуда қаттиқ жавобгарликка тортмоқчи. Ички ишларимизга чет давлатларнинг мудохала қилишига барҳам берилади. Биз давлатимизнинг мустақиллиги тамомила ҳурмат қилинишига эришамиз.

НЮРНБЕРГДА АСОСИЙ НЕМИС ҲАРБИЙ ЖИНОЯТЧИЛАРИ УСТИДАН СУД

НЮРНБЕРГ, 30 июль (ТАСС). Трибуналнинг 30 июль эрталабки мажлисида СССР бош қораловчиси ўртоқ Руденко охирги сўзини тамом қилганидан кейин, суд ўз ишининг иккинчи даврига ўтди, чунончи олтита жиноий ташкилот, я'ни гитлерчилар партияси, империя ҳукумати, қуролли кучлар олий қўмондонлиги ва бош штаб, СС ва СД, гестапо ва СА раҳбарларининг ишини кўришга киришди.

Трибунал ҳимоячиларнинг гувоҳлар чақириш ва ҳужжатлар тақдим этиш тўғрисидаги илтимосини муҳокама қилди, шунингдек бу тўғрида қораловчиларнинг фикрини эшитди ва бу масала юзасидан тегишли қарор қабул қилди. Сўнгра суд раиси, фашистлар партияси раҳбарларининг иши юзасидан гувоҳлар сўроқ қилинади, деб э'лон қилди. Бу ташкилотнинг ҳимоячиси адвокат Серватиус 1944 йилгача Гамбург гаулейтори бўлмиш биринчи гувоҳ Карл Отто Кауфманни гувоҳлик бериш учун чақиради. Кауфман—1921 йилдан буён гитлерчилар партиясининг а'зоси бўлмиш ашаддий фашистдир.

ФАЛЬКЕНХОРСТ ЎЛИМ ЖАЗОСИГА ҲУКМ ҚИЛИНДИ

ЛОНДОН, 3 август (ТАСС). Лондон радиосининг хабар беришига қараганда, Браушвейгдаги инглиз суди Норвегиядаги герман қуролли кучларининг бош қўмондони бўлмиш Ш. Фалькенхорстни инглиз аскарларини гестапога ушлаб берганлиги учун кеча ўлим жазосига ҳукм қилган.

АЛЕКСАНДЕР—СУЛҲ КОНФЕРЕНЦИЯСИДАГИ ИНГЛИЗ ДЕЛЕГАЦИЯСИНИНГ БОШЛИҒИ

ЛОНДОН, 4 август (ТАСС). 4 август кечқурун Англия бош министрининг саройи қуйидаги хабарни э'лон қилди: бош министр Клемент Эттлининг қарорига мувофиқ, айни вақтда Париж конференциясидаги инглиз делегациясига Англия денгиз министри Александер бошчилик қилади.

АМЕРИКА ҚЎШМА ШТАТЛАРИДА КЕНГАШИНИНГ АРБОБЛАРИ

ВАШИНГТОН, 5 август (ТАСС). Америка Қўшма Штатлари вакиллар палатаси ўз ишини тамомлаш олдидан 2 августда 17 овозга қарши 166 овоз блан америка-совет дўстлиги миллий кенгашининг ма'мурий директори Морфордни суд жавобгарлигига тортишни тавсия қилди. Морфорд Америкага қарши ишларни текширучи комиссияга кенгашнинг протоколларини топширишдан бош тортган эди. Вакиллар палатаси бундан илгари кенгашнинг раиси бўлмиш Корлисс Ламонт тўғрисида ҳам шундай чора кўришни тавсия қилган эди.

Кенгашнинг янги раиси руҳоний Мелиш вакиллар палатасининг шу қарорига жавобан айтдики, кенгаш америка-совет дўстлигининг миллий оқартиш ишлари программасини кенгайтиради ва мустаҳкамлайди. Кенгаш 1946 йилнинг охиригача Америка Қўшма Штатларининг 100 та энг йирик шаҳарларида маҳаллий кенгашлар ташкил қилишга, совет-америка дўстлигини Америка ташқи сиёсатининг негизи қилиш мақсадида конструктив ишларни кучайтиришга интилади. Мелиш айтдики, Америкага қарши ишларни текширучи комиссиянинг талабларига кенгашнинг қаршилик кўрсатиши «сўз ва матбуот ҳурлиги учун кураш, ўринсиз тинтувлар ўтказишга ва мол-мулкларни ўринсиз мусодара қилишга қарши кураш, Америка Қўшма Штатларида Совет Иттифоқига душманлик туғдиришни ва ҳатто Совет Иттифоқига қарши уруш бошлашни игво қилаётган кишиларнинг мудохаласига йўл қўймай, америка-совет дўстлигини кучайтиришни давом эттириш ҳуқуқи учун кураш» демакдир

АМЕРИКА-СОВЕТ ДЎСТЛИГИ ТА'ҚИБ ҚИЛИНМОҚДА

ТУРКИЯ ҲУКУМАТИ ИСТЕ'ФО БЕРДИ

ЛОНДОН, 4 август (ТАСС). Рейтер агентлигининг мухбири Истамбулдан хабар беради: Сирож ўғли бошчилигидаги ҳукумат тўсатдан исте'фо берди. Президент Иноню собиқ мудофаа ва ички ишлар министри Ражаб Тожеруга янги ҳукумат тузишни топширди. Сирож ўғли ҳукуматидаги министрларнинг ярмидан кўпи янги ҳукумат ҳай'атига кирмаса керак деб ўйлайдилар.

БЕЛЬГИЯДА ЯНГИ ҲУКУМАТ

ПАРИЖ, 3 август. (ТАСС). Франс Пресс агентлиги Брюсселдан олиб билдиради: Бельгияда янги ҳукумат тузилди. Ҳукумат составида социалистлардан 6 киши, либераллардан 5 киши, коммунистлардан 4 киши ва партиясизлардан 3 киши бор.

Янги ҳукуматнинг бош министри —Камилл Гюисманс (социалист).

УМУМИЙ ОВОЗ БЕРИШ ВА БУЮК ХАЛҚ МАЖЛИСИГА САЙЛОВЛАР ЎТКАЗИШ ТЎҒРИСИДА БУЛҒОРИЯ РЕГЕНТЛАРИНИНГ ФАРМОНИ

СОФИЯ, 31 июль (ТАСС). Булғория регентлари давлат усули идорасининг шакли масаласини умумий овозга қўйиш ва Буюк Халқ мажлисига сайловлар ўтказиш тўғрисидаги фармонни имзоладилар.

БИЛДИРИШЛАР

1946 йил 7 августда Округ офицерлар уйининг ёзлик театрида Тошкент шаҳридаги машинасозлик, металл ишлайдиган ва электр саноати корхоналарида ишлаётган стахановчилар ва инженер-техник ходимларининг кенгаши бўлади.

Кенгашнинг кун тартиби: Машинасозлик, металл ишлайдиган ва электр саноати корхоналарида 1946 йилнинг биринчи ярмида ишлабчиқариш планини бажариш якунлари ва Сталинча бешйилликнинг биринчи йили планини бажариш учун социалистик мусобақани янада қизитиш тўғрисида.

★ ★ ★

Шу йил 9 август кеч соат 8-30 минутда ЎзК(б)П Тошкент шаҳар комитетининг мажлислар залида **И. В. Сталин асарларининг биринчи томи** деган мавзу'да лекция ўтказилади. Лекцияни ўртоқ **И. М. Преснухин** ўқийди.

Лекцияга И. В. Сталин асарларининг биринчи томини мустақил ўрганаётган ўртоқлар ва шаҳардаги пропагандистлар таклиф этилади.

Лекцияга ҳар кимнинг кириши мумкин.

Мас'ул муҳаррир ўринбосари
Р. САХИБОЕВ.

ЕЗГИ «ХЕВА» ВА «ИСКРА» КИНОТЕАТРЛАРИДА
кинематографиянинг энг улуғвор асари

ҚАСАМ

деган янги бадиий фильм
кўрсатилмоқда.

Сценарий авторлари — Сталин мукофоти лауреатлари **А. Павленко, М. Чиаурели.**

Постановкачи — Сталин мукофоти лауреати, Грузия ССР халқ артисти **Михаил Чиаурели**, оператор — РСФСРда хизмат кўрсатган сан'ат арбоби **Л. Косматов**, музика — композитор **А. Баланчивадзеники.**

Сталин ролида — артист **М. Геловани.**

Фильмда қатнашадилар: артистлардан **Н. Боголюбов, Н. Плотников, Т. Макарова, М. Штраух** ва бошқалар.

Бу фильмни Ленин орденли Тбилиси бадиий фильмлар киностудияси 1946 йилда ишлаган.

ТЕАТРЛАРДА:

ЎЗОПЕРА ТЕАТРИДА («Свердлов» театри биносида) — 8 августда **Лайли ва Мажнун.** Спектакль кеч соат 9 да бошланади.

МУҚИМИЙ ТЕАТРИДА (Пушкин номли боғ, ёзги театр) — 7 августда **Тоҳир ва Зуҳра.**

ЁЗГИ КИНОТЕАТРЛАРДА:

«РОТ-ФРОНТ»—**Икки жангчи;** «НАВОИЙ»—**Гумаштанинг синглиси;** «9-нчи МАЙ»—**Чапаев** (ўзбек тилида); «ОҚТЯБРЬ»—**Ўғиллар;** «ВАТАН»—бадиий рангдор фильм **Тош гул;** ХЕВА—янги бадиий фильм **Қасам;** «ИСКРА» — янги бадиий фильм **Қасам;** «УДАРНИК» — **Сирли кристалл;** «ТЕЛЬМАН» — **Аршин мол олон;** «ПОБЕДА» — **Сирли кристалл;** «ВЕСНА» — **Кечаларнинг бирида.**

ҚИШКИ КИНОТЕАТРЛАРДА:

«ИСКРА» — кундуз ва кечқурун иккала залда **Катта вальс** (янги нусхаси) ва киножурнал **Нюрнберг суди;** «ЎЗБЕКИСТОН» — кундуз ва кечқурун бадиий америка фильми **Тулкилар;** «НОВОСТИ ДНЯ» — кундуз ва кечқурун **Кечаларнинг бирида;** «ПОБЕДА» — кечқурун **Малахов қўрғони.**

Тошкент Қизил Байроқли «Қизил Юлдуз» орденли В. И. Ленин номидаги

ПИЁДА АСКАРЛАР МАКТАБИ
1-нчи курсга
КУРСАНТЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Пиёда аскарлар мактабига камида 8 синф ҳажмида ма'лумотли, соғлиғи жиҳатдан пиёда ҳарбий хизматга яроқли, 18 ёшдан 23 ёшгача бўлган эркаклар қабул қилинади. Ўқиш муддати 3 йил.

Аризалар кирувчиларнинг турар жойларидаги район ҳарбий комиссарликларида ва бевосита В. И. Ленин номидаги пиёда аскарлар мактабида қабул қилинади.

Аризага қуйидаги ҳужжатларни қўшиб топшириш лозим: а) таржимоий ҳоли, б) ма'лумоти ҳақида гувоҳнома ёки справка, в) иш ўрнидан ёки турар жойидан характеристика, г) метрика қоғози, д) партия ёки комсомол ташкилотининг характеристикаси, е) пиёда ҳарбий хизматга яроқлилиги ҳақида справка.

Мактабнинг адреси: Тошкент шаҳар, Паркент кўчаси, 4-нчи уй.

Тошкент шаҳар, 15 бўлим халқ суди билдирадики, Р. Мулакандовнинг Пинхасовадан ажралиш ҳақидаги аризаси судда кўриш учун қабул қилинди.

ЎЗБЕК ДАВЛАТ ФИЗКУЛЬТУРА ТЕХНИКУМИ
1946-47 ўқув йилига
ЎҚУЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Техникумда ўрта малакали физкультура ўқитучилари тайёрланади

Ўқиш муддати 3 йил.

Техникумга ўрта мактабнинг 7 синфи ҳажмида ма'лумотли, кирувчилар учун белгиланган имтиҳонни берган, 14 ёшдан 30 ёшгача бўлган эркак ва хотин-қизлар қабул қилинади.

Физкультура техникумига кирувчилар (а'лочилардан бошқалар) рус тили ва адабиётидан оғзаки ва ёзма, математикадан оғзаки ва ёзма, СССР Конституциясидан оғзаки имтиҳон қилинадилар.

Кирувчиларнинг барчаси (шу жумлада а'лочилар) қуйидаги физкультура нормасидан қўшимча синаладилар:

Эркаклар учун: 1) 100 метрга чопиш — 14,6 секунд, 2) 1600 метрга чопиш — 3 минут 05 секунд, 3) чопиб келиб юқорига сакраш — 1 метр 10 сантиметр, 4) 500 граммли граната иргитиш— 28 метр.

Хотин-қизлар учун: 1) 100 метрга чопиш — 16 секунд, 2) 500 метрга чопиш — 2 минут 05 секунд, 3) чопиб келиб юқорига сакраш — 1 метр, 4) 500 граммли граната иргитиш — 18 метр.

Кириш имтиҳонлари Олий та'лим министрлиги тасдиқлаган программа юзасидан ўтказилади.

Аризалар 1946 йил 15 августгача қабул қилинади. Аризани техникум директори номига ёзиш ва қуйидаги ҳужжатларни қўшиб, шахсан олиб келиб бериш ёки заказной хатда почта орқали юбориш лозим: а) ма'лумоти ҳақидаги гувоҳноманинг асл нусхаси, б) туғилганлиги ҳақидаги гувоҳноманинг асл нусхаси, в) таржимаи ҳоли, г) учта фотокарточкаси, д) соғлиғи ҳақида справка, е) ҳарбий хизматга муносабати бўлган кишилар учун шу ҳақда справка.

Кириш имтиҳонлари 1 августдан 25 августгача бўлади.

Ўқиш 1946 йил 1 сентябрьда бошланади.

Қабул қилинганлар умумий тартибда стипендия, ётоқ, кунига икки марта овқат ва спорт кийими блан та'минланадилар.

Адрес: Тошкент шаҳар, Беш'ёғоч, 24-нчи уй.

Рангли металлургия министрлиги ҳузуридаги
«ГИПРОРЕДМЕТ»НИНГ
Ўрта Осиё комплекс қидириш экспедициясига

геодезиячи, гидрогеолог, топограф, қидирувчи инженерлар ва техниклар, чизмакашлар ва геодезия асбобларини ремонт қилучи механиклар

КЕРАК

Адрес: Тошкент шаҳар, Жуковский кўчаси, 28-нчи уй, Ўрта Осиё комплекс қидириш экспедицияси.

«Средазэлектромонтаж» трестининг ишчи та'миноти бўлимига

хотин-қиз кийимлари бичиқчиси, эркак кийимлари тикучилар, этикчилар ва заготовкачи

КЕРАК

Шартлари ўзаро келишилади. Гарантияли та'минот, ёлғизларга эса ётоқ ҳам берилади.

Адрес: Тошкент шаҳар, Қаблуков (Новая) кўчаси, 51-нчи уй.

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЁТ АДРЕСИ: Тошкент, Алексеев кўчаси, № 8, РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: мас'ул муҳаррир ва унинг қабулхонаси — 36545, мас'ул муҳаррир ўринбосари — 32916, мас'ул секретарь —31638, мас'ул секретарь ўринбосари — 33468, партия бўлими —34780, совет қурилиши бўлими — 31226, қишлоқ хўжалиги бўлими — 33469, саноат бўлими — 31048, хатлар бўлими — 32347, Нашриёт директори — 34786
Тошкент шаҳар «Правда Востока» ва «Қизил Ўзбекистон» босмахонаси. Тиражи 64,5 минг. Нашр № 49. Р. 00928.